

Ehdotus ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:21

Ehdotus ammatillisen perus- ja lisä- koulutuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:21

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet

Koulutuspolitiikan osasto / Utbildningspolitiska avdelningen

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

www.minedu.fi/julkaisut

ISBN 978-952-263-302-6 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2014:21

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Julkaisun päivämäärä
27.8.2014

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Ammatillisen koulutuksen rahoituksen uudistamista valmistellut työryhmä Puheenjohtaja: ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen Sihteerit: neuvotteleva virkamies Ville Heinonen, kouluneuvos Pasi Rentola, opetusneuvos Emmi Virtanen, hallitusneuvos Piritta Sirvio		Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
		Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	
		Toimielimen asettamispyvm 23.9.2013	Dnro 31/040/2013
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Ehdotus ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi (Förslag till nytt finansieringssystem för grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning)			
Julkaisun osat Muistio ja liitteet			
Tiivistelmä Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 23.9.2013 ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista valmistelleen työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli toimeksiannon mukaisesti tehdä ehdotus ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän rakenteesta ja kehittämistarpeista. Työryhmän työskentelyssä on otettu huomioon myös hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevat päätökset. Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisen tarkoituksena on tukea ja tehostaa opiskelijoiden tutkinnon tai sen osan suorittamista, kannustaa koulutuksen järjestäjiä tulokselliseen ja tehokkaaseen toimintaan sekä edesauttaa työmarkkinoiden tarvitseman osaamisen kehittymistä. Kunkin koulutusmuodon (oppilaitosmuotoinen peruskoulutus, oppisopimusmuotoinen peruskoulutus, oppisopimusmuotoinen lisäkoulutus ja oppilaitosmuotoinen lisäkoulutus) kokonaisrahoitus määräytyisi valtion talousarviossa sille osoitetun kokonaismäärärahan puitteissa. Ammatillisessa peruskoulutuksessa kokonaisrahoitus muodostuisi valtionosuudesta ja kuntien rahoitusosuudesta. Tutkintoon tai osatutkintoon tähtäävässä koulutuksessa rahoitus muodostuisi työryhmän ehdotuksen mukaan kolmesta rahoituselementistä: perusrahoituksesta, suoritusrahoituksesta ja vaikuttavuusrahoituksesta, joiden prosentiosuudet määriteltäisiin lainsäädännössä. Rahoitus jaettaisiin jokaisessa rahoituselementissä vielä tarkemmalle tasolle lainsäädännössä päätettävien määräytymisperusteiden mukaisesti. Pääosaa rahoitusosioista painotettaisiin koulutusaloitteiset kustannuserot huomioivilla painokertoimilla. Lisäksi rahoituksen määräytymisessä otettaisiin huomioon erityisopiskelijat sekä vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat opiskelijat. Perusrahoituksen tarkoituksena on luoda ennakoitavaa perustaa koulutuksen järjestämiselle. Perusrahoitus määräytyisi laskennallisesti opiskelijavuosien perusteella ja siinä huomioitaisiin alakohtaiset kustannuserot sekä opiskelijaprofiiliin liittyvät kustannusrakenteeseen vaikuttavat tekijät. Ammatillisessa peruskoulutuksessa ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus, erityisen koulutustehtävän perusteella järjestettävä erityisopetus, majoitus sekä harkinnanvaraiset korotukset rahoitettaisiin perusrahoituksen lisäosion kautta. Suoritusrahoituksen tarkoituksena on ohjata ja kannustaa koulutuksen järjestäjiä tehostamaan opintoprosessejaan ja huolehtimaan siitä, että opiskelijat saavat suoritettua tutkintoja ja niiden osia koulutukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Suoritusrahoituksen perusteena huomioitaisiin suoritettut tutkinnot ja tutkinnon osat. Vaikuttavuusrahoituksessa rahoitusta puolestaan kohdennettaisiin koulutuksen järjestäjien toiminnan ja laadun vaikuttavuuden perusteella. Vaikuttavuusrahoituksen määräytymisessä käytettäisiin mittareina työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä, henkilöstön kehittämis- ja kelpoisuusmittareita sekä opiskelija- ja työelämäpalautetta. Koulutuksen järjestäjän kokonaisrahoitus määräytyisi eri rahoitusosioista saatujen rahoitusosuuksien summana. Koulutuksen järjestäjä saisi kuhunkin rahoitusosioon osoitetusta rahoituksesta mittayksiköidensä tai suoritteidensa suhteessa muodostetun osuuden. Rahoitus määräytyisi varainhoitovuotta edeltävien vuosien toteutuneiden suoritteiden perusteella (1–3 käytettävissä olevaa viimeisintä kalenterivuotta).			
Avainsanat ammatillinen koulutus, rahoitus			
Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:21		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (PDF)	ISBN 978-952-263-302-6 (PDF)
Kokonaissivumäärä 56	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja -		Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
27.8.2014

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgruppen för beredningen av en reform av finansieringssystemet för yrkesutbildning Ordförande: överdirektör Eeva-Riitta Pirhonen Sekreterare: konsultative tjänstemannen Ville Heinonen, utbildningsrådet Pasi Rentola, undervisningsrådet Emmi Virtanen, regeringsrådet Piritta Sirvio		Typ av publikation Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
		Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet	
		Datum för tillsättande av 23.9.2013	Dnro 31/040/2013
Publikation (även den finska titeln): Förslag till nytt finansieringssystem för grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning (Ehdotus ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi)			
Publikationens delar Promemoria + bilagor			
Sammandrag Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 23 september 2013 en arbetsgrupp för beredningen av en reform av finansieringssystemet för yrkesutbildning. Arbetsgruppen fick i uppdrag att utarbeta ett förslag angående struktureringen av finansieringssystemet för yrkesutbildning och utvecklingsbehoven i detta hänseende. Arbetsgruppen har även beaktat besluten gällande verkställigheten av regeringens strukturpolitiska program. Målet med reformen av finansieringssystemet för grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning är att stödja och effektivisera de studerande att avlägga examen eller examensdelar, sporra dem som ordnar utbildningarna att bedriva verksamheten framgångsrikt och effektivt samt främja en kompetensutveckling som fyller arbetsmarknadens behov. Den sammanlagda finansieringen ska enligt förslaget bestämmas inom ramen för det totala budgetanslag som anvisats för respektive utbildningsform i statsbudgeten (grundläggande yrkesutbildning vid läroanstalter respektive i form av läroavtal, yrkesinriktad tilläggsutbildning i form av läroavtal respektive vid läroanstalter). Inom den grundläggande yrkesutbildningen föreslås totalfinansieringen bestå av en statsandel samt kommunernas finansieringsandel. Inom utbildning som leder till examen eller delexamen föreslår arbetsgruppen att finansieringen ska bestå av tre element: basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och effektbaserad finansiering. De procentuella andelarna för respektive finansieringsform ska enligt förslaget fastställas i lagstiftningen. Varje finansieringsform ska dessutom närmare preciseras enligt bestämningsgrunder som fastställs i lagstiftningen. Finansieringsandelarna ska till övervägande del viktas med hjälp av koefficienter som beaktar kostnadsskillnaderna mellan olika utbildningsområden. Därtill ska specialelever och studerande som inte har avlagt någon examen efter grundskolan beaktas när bestämningsgrunderna fastställs. Syftet med basfinansieringen är att skapa en förutsägbar grund för anordnandet av utbildning. Basfinansieringen ska enligt förslaget bestämmas enligt det kalkylerade antalet studerandeår, med beaktande av branschvisa kostnadsskillnader samt sådana faktorer i studerandeprofilen som påverkar kostnadsstrukturen. Inom yrkesutbildningen ska den förberedande utbildningen inför den grundläggande yrkesutbildningen, specialundervisning som anordnas på grund av en särskild utbildningsuppgift, logi och behovsprövning underkastade förhöjningar av finansieringen enligt förslaget finansieras med tilläggsandelar till basfinansieringen. Syftet med den prestationsbaserade finansieringen är att styra och sporra utbildningsanordnarna att effektivisera de studerandes inlärningsprocess samt se till att de avlägger examen och examensdelar i enlighet med målen för respektive utbildning. Den prestationsbaserade finansieringen föreslås grunda sig på avlagda examina och examensdelar. Den effektbaserade finansieringen föreslås för sin del rikta in sig på genomslagskraften för och kvaliteten på den verksamhet utbildningsanordnarens bedriver. Bestämningsgrunderna för den effektbaserade finansieringen ska man enligt förslaget utgå från indikatorer för sysselsättning, övergång till fortsatta studier samt indikatorer för behovet av utvecklings och behörighet hos personalen och feedback från de studerande och arbetslivet. Den sammanlagda finansieringen för varje utbildningsanordnare ska enligt förslaget bestå av summan av de erhållna finansieringsandelarna. En utbildningsanordnare får således finansiering i relation till det antal enheter per indikator och prestationer han erhållit för respektive finansieringsandel inom ramen för de anvisade budgetmedlen. För prestationernas del utgår man från de prestationer som uppnåtts åren före finansieringsåret (1–3 föregående tillgängliga kalenderår).			
Nyckelord yrkesutbildning, finansiering			
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2014:21		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-302-6 (PDF)
Sidoantal 56	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisnings- och kulturministeriet	

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 23.9.2013 ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista valmistelleen työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli toimeksiannon mukaisesti tehdä ehdotus ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän rakenteesta ja kehittämistarpeista, valmistella ehdotukset ammatillisen koulutuksen rahoituksen määräytymisperusteiksi, selvittää rahoitusjärjestelmän uudistamisesta aiheutuvat tietotarpeet ja tietojärjestelmien kehittämistarpeet ja tehdä tarpeelliset ehdotukset rahoituksen edellyttämien tietojen saatavuuden varmistamiseksi sekä laatia ehdotukset tarvittavista säädösmuutoksista, uudistusten toteutusaikataulusta sekä järjestelmän toimeenpanosta.

Hallituksen 29.11.2013 tekemän rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevan päätöksen mukaan rahoitusjärjestelmän uudistaminen toteutetaan siten, että rahoitus perustuu ensisijaisesti suorituksiin ja tuloksiin, ei opiskeluaikaan. Hallituksen 25.3.2014 tekemän rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevan päätöksen ja vuosia 2015–2018 koskevan julkisen talouden suunnitelman (3.4.2014) mukaan rahoituksen määräytymisestä todellisen kustannuspohjan perusteella luovutaan ja toisen asteen koulutukseen kohdennettava valtion rahoituksen kokonaismäärä muutetaan talousarvioon perustuvaksi yliopistoja ja ammattikorkeakouluja vastaavasti. Työryhmän työskentelyssä on otettu huomioon nämä edellä mainitut hallituksen tekemät linjaukset.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä jäseniksi johtaja Mika Tammilehto opetus- ja kulttuuriministeriöstä, johtaja Kirsi Kangaspunta opetus- ja kulttuuriministeriöstä, johtaja Matti Väisänen opetus- ja kulttuuriministeriöstä, hallitusneuvos Tarja Lehtinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä, neuvotteleva virkamies Markku Virtanen työ- ja elinkeinoministeriöstä, neuvotteleva virkamies Annika Klimenko valtiovarainministeriöstä, johtaja Pasi Kankare Opetushallituksesta, erityisasiantuntija Päivi Väisänen-Haapanen Suomen Kuntaliitosta, toiminnanjohtaja Johan Hahkala Ammatillisen koulutuksen kehittämisyhdistys AMKE ry:stä, oppisopimusjohtaja Tarmo Välikoski Oppisopimuskoulutuksen järjestäjät ry:stä, erityisasiantuntija Inkeri Toikka AKAVA/Opetusalan ammattijärjestö OAJ:sta, koulutuspoliittinen asiantuntija Petri Lempinen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta, kehittämisjohtaja Markku Liljeström Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:sta, asiantuntija Mirja Hannula Elinkeinoelämän keskusliitto EK:sta, johtaja Veli-Matti Lamppu Suomen Yrittäjistä ja edunvalvonta-asiantuntija Antti Seitamaa Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry:stä. Työryhmää täydennettiin 3.12.2013 nimittämällä työryhmän jäseneksi Susanna Tauriainen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:sta. Työryhmän sihtereiksi nimettiin hallitusneuvos Piritta Väinölä, opetusneuvos Emmi Virtanen ja neuvotteleva virkamies Ville Heinonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä kouluneuvos Pasi Rentola Opetushallituksesta.

Työryhmän työskentelyn aikana järjestettiin kuulemistilaisuus keskeisille sidosryhmille 16.4.2014. Työryhmä asetettiin toimikaudeksi 23.9.2013–30.4.2014, mutta työryhmä jatkoi työskentelyään 19.6.2014 saakka. Työryhmä kokoontui yhteensä 18 kertaa.

Muistion liitteenä ovat Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n lausuma, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n täydentävä lausuma, Suomen Kuntaliiton lausuma ja eriävä mielipide, Ammatillisen koulutuksen kehittämissyhdystys AMKE ry:n lausuma sekä Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry:n täydentävä lausuma.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa muistionsa kunnioittavasti opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Helsingissä 19. päivänä kesäkuuta 2014

Eeva-Riitta Pirhonen

Johan Hahkala

Kirsi Kangaspunta

Annika Klimenko

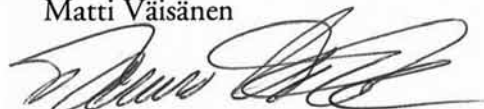

Tarja Lehtinen

Markku Liljeström

Mika Tammilehto

Inkeri Toikka

Matti Väisänen

Tarmo Välikoski

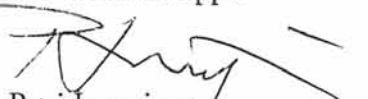

Ville Heinonen

Piritta Sirvio

Mirja Hannula

Pasi Kankare

Veli-Matti Lamppu

Petri Lempinen

Antti Seitamaa

Susanna Tauriainen

Markku Virtanen

Päivi Väisänen-Haapanen

Pasi Rentola

Emmi Virtanen

Sisältö

1	Lähtökohdat	9
2	Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen nykyinen rahoitusjärjestelmä	12
2.1	Rahoitusjärjestelmän peruseriaatteen	12
2.2	Rahoitusvastuu valtion ja kuntien kesken	12
2.3	Rahoituksen määräytyminen ja maksaminen	12
2.4	Yksikköhintojen laskentaperusteet ammatillisen koulutuksen eri muodoissa	13
2.5	Rahoituksen perusteena olevan suorituksen määräytyminen ammatillisen koulutuksen eri muodoissa	13
2.6	Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusjärjestelmän erityispiirteet	14
2.7	Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän erityispiirteet	14
2.8	Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän erityispiirteet	14
3	Ehdotus uudeksi ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmäksi	16
3.1	Rahoitusjärjestelmän kokonaisuus ja elementit	17
3.2	Rahoitusmalli	18
3.2.1	<i>Kokonaisrahoituksen määräytyminen järjestämismuotojen ja rahoitusmallin elementtien mukaisesti</i>	18
3.2.2	<i>Koulutuksen järjestäjän rahoituksen määräytyminen</i>	19
3.3	Perusrahoitus	21
3.3.1	<i>Perusrahoitus oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa</i>	22
3.3.2	<i>Perusrahoitus ammatillisessa lisäkoulutuksessa ja oppisopimuskoulutuksessa</i>	24
3.4	Suoritusrahoitus	26
3.4.1	<i>Suoritusrahoitus ammatillisessa peruskoulutuksessa</i>	27
3.4.2	<i>Suoritusrahoitus ammatillisessa lisäkoulutuksessa ja oppisopimuskoulutuksessa</i>	28
3.5	Vaikuttavuusrahoitus	29
3.5.1	<i>Ammatillinen peruskoulutus</i>	30
3.5.2	<i>Ammatillinen lisäkoulutus</i>	30
3.6	Rahoituselementtien painot	31
3.6.1	<i>Rahoituselementtien painot ammatillisessa peruskoulutuksessa</i>	31
3.6.2	<i>Rahoituselementtien painot ammatillisessa lisäkoulutuksessa ja oppisopimusmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa</i>	31

3.7 Kokonaisrahoituksen määräytyminen ja rahoituksen toimeenpano	31
3.8 Rahoituksen perusteena käytettävä tietopohja ja tiedonkeruu	32
4 Ohjausrakenne, järjestämisluvut ja rahoitusohjaus	34
4.1 Ammatillinen peruskoulutuksen säätely	34
4.2 Ammatillisen aikuiskoulutuksen (oppilaitosmuotoinen lisäkoulutus ja oppisopimuskoulutus) säätelyn eri näkökulmia	35
4.3 Johtopäätökset ammatillisen koulutuksen säätelystä	35
Liitteet	36
Liite 1. Kuvaus ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän laskentakaavoista, koelaskelmista ja tiedonkeruusta	36
Liite 2. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n lausuma 18.6.2014	45
Liite 3. Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n täydentävä lausuma	46
Liite 4. Suomen Kuntaliiton lausuma	49
Liite 5. Suomen Kuntaliiton eriävä mielipide	51
Liite 6. Ammatillisen koulutuksen kehittämissyhdistys AMKE ry:n lausuma	53
Liite 7. Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry:n täydentävä lausuma	54

1 Lähtökohdat

Hallitus on päättänyt rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta 29.11.2013. Päätöksen mukaan toteutetaan toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkon rakenteellinen uudistaminen ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen siten että rahoitus perustuu ensisijaisesti suorituksiin ja tuloksiin, ei opiskeluaikaan. Päätöksen mukaan toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkkoa tiivistetään siten, että vahvojen lukio- ja ammatillisen koulutuksen (perus- ja lisäkoulutus) järjestäjien toimintaedellytyksiä parannetaan ja jatko-opintoihin ja työelämän tarpeisiin vastaavan koulutuksen alueellinen saatavuus voidaan turvata. Edelleen hallitus linjaa toimeenpanopäätöksessään, että jatkossa keskitytään tutkintojen osien ja tutkintojen järjestämiseen ja luovutaan muun koulutuksen julkisesta rahoituksesta.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 28.11.2013, että kunnan omarahoitusosuus ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin poistetaan vuoden 2015 alusta lukien. Kunnan omarahoitusosuutta muiden toimintojen käyttökustannuksiin korotetaan vastavasti siten, että ammattikorkeakouluista siirtyvä kuntien omarahoitusosuus kohdistetaan kuntien peruspalveluihin ja toiselle asteelle siten, että kuntien peruspalveluihin kohdistetaan 36 § siirrettävästä summasta ja toiselle asteelle 64 % siirrettävästä summasta. Toisen asteen koulutuksen valtionrahoituksen säästöt toteutetaan siten, että valtionosuusprosentin pienentäminen ei lisää säästöjen vaikutusta koulutuksen järjestäjien rahoitukseen. Tämän takaamiseksi säädetään, että toisen asteen koulutuksen yksikköhintoihin jatkossa tehtävissä muutoksissa omarahoitusosuus olisi sama kuin nykyisinkin (58,11 %) lukuun ottamatta osana rakennepoliittista ohjelmaa sovittavia 2. asteen koulutusta koskevia toimenpiteitä, joiden käsittelystä tehdään erillissratkaisu.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen 28.11.2013 mukaisesti kuntien omarahoitusosuus säilyy samana kuin tähänkin asti (58,11 %) lukuun ottamatta kahta erilliserää: ammattikorkeakoulujen rahoitusmuutoksesta johtuvaa erää (kuntarahoitusosuus +291 milj, valtionosuus -291 milj. sisältäen myös lukion muutokset) sekä osana rakennepoliittista ohjelmaa sovittuja 2.asteen järjestäjäverkon ja rahoitusjärjestelmän uudistamisesta ja tehtävien poistosta ja rajaamisesta syntyviä säästöjä (kuntarahoitusosuus -159,5 milj. euroa sisältäen myös lukion leikkaukset, muu vähennys valtionosuudesta). Jatkossa valtionosuus ja kuntarahoitusosuus muodostuvat kyseisten elementtien tuloksena.

Kuntien maksuosuuden määräytyminen toteutetaan edelleen asukaskohtaisesti saman määrällisellä rahoitusosuudella kaikilta kunnilta erillisenä ylläpitäjäkohtaisesta rahoitusjärjestelmästä. Uudessa rahoitusjärjestelmässä menettelytapaa ei ole tarkoitus muuttaa. Kuntien merkittävä rahoitusosuus edellyttää, että ammatillisen koulutuksen rahoitukseen tehtävät muutokset käsitellään osana peruspalvelubudjettimenettelyä.

Hallituksen 25.3.2014 tekemän rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevan päätöksen ja vuosia 2015–2018 koskevan julkisen talouden suunnitelman (3.4.2014) mukaan toisen asteen koulutuksen rahoitusjärjestelmä ja järjestäjäverkko uudistetaan. Rahoituksen määräytymisestä todellisen kustannuspohjan perusteella luovutaan ja toisen asteen koulutukseen kohdennettava valtion rahoituksen kokonaismäärä muutetaan talousarvioon perustuvaksi yliopistoja ja ammattikorkeakouluja vastaavasti. Rahoitusjärjestelmän uudistamiseen liittyen lukiokoulutuksen erityisen koulutustehtävän lisärahoitus puolitetaan ja työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän valtion rahoitus lakkautetaan vuodesta 2015 lukien.

Vuodesta 2017 alkaen lopetetaan valtionosuusrahoitus lukiokoulutuksen aineopintoihin ylioppilastutkinnon suorittaneilta, rajataan lukion sekä ammatillisen koulutuksen opiskelijasta koulutuksen järjestäjälle myönnettävä valtionosuusrahoitus enintään kolmeen vuoteen, lopetetaan valtion rahoitus ammatillisen lisäkoulutuksen (oppilaitosmuotoinen ja oppisopimuskoulutus) tutkintoon tai sen osaan johtamattomaan koulutukseen sekä luovutaan erikoisoppilaitosten rahoituksesta nykyisessä muodossa. Suomen Ilmailuopiston sekä erikoisoppilaitosten järjestämän tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavan koulutuksen rahoitus siirretään osaksi ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusta. Asiaa koskeva hallituksen lakiesitys annetaan syksyllä 2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut 26.3.2014 ohjausryhmän toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön rakenteelliseen uudistukseen. Uudistuksessa toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkkoa tiivistetään siten, että lukio- ja ammatillisen koulutuksen (perus- ja lisäkoulutus) järjestäjien toimintaedellytyksiä parannetaan ja jatko-opintoihin ja työelämän tarpeisiin vastaavan koulutuksen alueellinen saavutettavuus voidaan turvata. Tavoitteena on vahvoihin toisen asteen koulutuksen järjestäjiin perustuva koulutuksen järjestäjäverkko. Samalla huolehditaan rakenteellisen kehittämisen uudistusprosessin yhteensovittamisesta ja vuorovaikutuksesta lukiokoulutuksen rahoituksen uudistamisen, ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen säätely- ja rahoitusjärjestelmän uudistamista valmistelevan työryhmän, ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän uudistamisen sekä vapaan sivistystyön rakenne- ja rahoitusjärjestelmän uudistamista valmistelevan työryhmän kanssa. Työssä arvioidaan myös uudistuksen kokonaisvaikutuksia eri koulutussektoreilla sekä yhteen sovitetaan ja seurataan rakenteellisen uudistuksen toteutusta.

Toisen asteen koulutuksen rakenteellisen uudistuksen toteuttamiseksi asetettiin lisäksi projektiryhmä. Projektiryhmän tehtävänä on valmistella, koordinoida ja toimeenpanna rakennepoliittisen ohjelman edellyttämät toimet toisen asteen järjestäjäkentän kehittämiseksi.

Hallituksen tekemien linjausten mukaisesti ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistetaan siten, että se muodostaa selkeän ja yhtenäisen kokonaisuuden. Rahoitus määräytyy jatkossa pääasiassa tutkintojen/tutkinnon osien sekä opintoprosessien laadun ja tehokkuuden perusteella. Rahoitusjärjestelmää uudistetaan siten, että maksetaan ensisijaisesti suorituksista ja tuloksista, ei opiskeluajasta. Rahoitus uudistetaan kokonaisuutena tukemaan nykyistä paremmin tutkintojen tavoitteita, koulutusaikojen lyhentymistä ja koulutuksen laadun parantamista. Rahoitus myönnetään ja maksetaan suoraan koulutuksen järjestäjille.

Rahoitusjärjestelmän uudistamisen tavoitteena on tehostaa koulutusjärjestelmän toimintaa ja vahvistaa ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjien edellytyksiä vastata nykyistä joustavammin opiskelijoiden, työelämän, muun yhteiskunnan sekä alueiden muuttuviin tarpeisiin laadukkaalla opetuksella ja koulutuksella. Samalla varmistetaan koulutuksen alueellinen saavutettavuus. Uudistuksilla ohjataan ja kannustetaan koulutuksen

järjestäjiä tuloksellisuuteen ja tehokkuuteen ja vähennetään päällekkäistä koulutusta. Näin nopeutetaan jatko-opintoihin ja työelämään siirtymistä. Rahoitusjärjestelmän muutos mahdollistaa joustavien ja yksilöllisten koulutuspolkujen toteuttamisen tehokkaasti. Se ohjaa koulutuksen järjestäjää kiinnittämään huomioita antamansa koulutuksen laatuun ja järkevöittää opintojen ohjausta ja opiskelijan opintojen suunnittelua. Aikuisille tarkoitettun koulutuksen toiminnalliset ominaispiirteet otetaan uudistuksessa huomioon.

Uudistuksessa tehostetaan koulutusjärjestelmän toimintaa ja vahvistetaan toisen asteen koulutuksen järjestäjien edellytyksiä vastata nykyistä joustavammin opiskelijoiden, työelämän, muun yhteiskunnan sekä alueiden muuttuviin tarpeisiin laadukkaalla opetuksella ja koulutuksella. Samalla varmistetaan koulutuksen alueellinen saavutettavuus.

2 Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen nykyinen rahoitusjärjestelmä

2.1 Rahoitusjärjestelmän peruseriaatteen

Ammatillisen koulutuksen ohjausjärjestelmän keskeiset elementit ovat järjestämislupamenettelyyn perustuva säätelyjärjestelmä ja siihen kiinteästi liittyvä rahoitusjärjestelmä, joka turvaa keskimääräistä kalliimman koulutuksen tai erityisopetuksen järjestämisedellytykset. Keskeisenä lähtökohtana on toiminnan ja talouden kiinteä yhteys koulutuksen järjestämisessä. Rahoitusta ei ole sidottu käyttö- ja myöntämisperusteisiin eli rahoitusta ei ole ”korvamerkitty”.

Ammatillinen koulutus on pääosin kuntaa laajempien alueiden työelämän tarpeisiin suunnattua ja monelta osin valtakunnallista. Koulutustarjonnan suuntaamisessa keskeistä on, että se vastaa elinkeino- ja muun työelämän eri toimialojen tarpeisiin. Rahoitusjärjestelmän tulee turvata tasapuolisesti eri ylläpitomuotojen, kuntien, kuntayhtymien ja yksityisten koulutuksen järjestäjien toiminnan rahoitus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitus perustuu laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään, joka kattaa koulutuksen järjestäjien käyttökustannuksiin myönnettävän lakisääteisen rahoituksen. Erillisestä investointien rahoitusjärjestelmästä luovuttiin vuoden 2006 alusta lukien.

2.2 Rahoitusvastuu valtion ja kuntien kesken

Ammatillista peruskoulutusta rahoittavat valtio ja kunnat yhdessä. Valtion rahoitusvastuu on 41,89 % ja kuntien 58,11 %. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjakototeutetaan vakioidun asukaskohtaisen kunnan rahoitusosuuteen perustuvan ylläpitäjämallin mukaisesti. Kunta siis osallistuu rahoitukseen asukaskohtaisella summalla, joka vuonna 2013 on n. 190 euroa/asukas. Järjestelmällä tasoitetaan kuntien rahoitusvastuuta asukasrakenteeltaan erilaisissa kunnissa sekä mahdollistetaan opiskelijoiden vapaa hakeutumisosoikeus.

Ammatillinen lisäkoulutus on valtion rahoittamaa eikä sisälly valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon. Ammatillinen peruskoulutus on maksutonta. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa on mahdollisuus periä maksuja.

2.3 Rahoituksen määräytyminen ja maksaminen

Ammatillisen koulutuksen rahoitus myönnetään ja maksetaan suoraan koulutuksen järjestäjälle (ylläpitäjämalli). Kokonaisrahoituksen määrä muodostuu suoritteiden määrän (opis-

kelijamäärä, opiskelijatyövuosi) ja suoritekohtaisen yksikköhinnan tulona. Koulutuksen järjestäjille maksetaan yksikköhinnan mukainen rahoitus täysimääräisesti lukuun ottamatta kuntia. Kuntien saamasta valtionosuusrahoituksesta vähennetään asukaskohtainen kuntaosuus. Tällä menettelyllä vältetään tarpeettomalta ristikkäiseltä maksuliikenteeltä.

Valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat perustuvat toteutuneisiin kustannuksiin, joista kerätään tiedot koulutuksen järjestäjiltä. Yksikköhinnat tarkistetaan joka neljäs vuosi vastaamaan kussakin koulutusmuodossa koulutuksen järjestämisestä aiheutuneita toteutuneita kustannuksia. Näin ollen vuosina 2012–2015 rahoituksen perusteena käytettävät yksikköhinnat määräytyvät vuoden 2009 toteutuneiden kustannusten perusteella. Seuraavan kerran yksikköhintoja tarkistetaan toteutuneiden kustannusten perusteella vuodelle 2016, jolloin kustannusten pohjavuosi on 2013. Ns. välivuosina yksikköhinnoissa otetaan huomioon kustannustason muutos ja koulutuksen laadun ja laajuuden kustannuksiin vaikuttavat muutokset (indeksikorotukset).

2.4 Yksikköhintojen laskentaperusteet ammatillisen koulutuksen eri muodoissa

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoituksen perusteena olevan suoritteen *yksikköhinnan* laskentaperuste vaihtelee järjestämismuotojen kesken. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinta perustuu suoraan aikaisempiin toteutuneisiin kustannuksiin. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen ja oppisopimusmuotoisen peruskoulutuksen yksikköhinnat ovat tietyn määräiset prosenttiosuudet oppilaitosmuotoisen peruskoulutuksen yksikkö hinnasta. Oppilaitosmuotoisessa lisäkoulutuksessa on lisäksi kaksi eri määräytymisprosenttia, toinen omaehtoiselle koulutukselle ja toinen henkilöstökoulutuksena järjestettävälle koulutukselle. Oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhintojen määräytyminen puolestaan päätetään valtion talousarviossa.

2.5 Rahoituksen perusteena olevan suoritteen määräytyminen ammatillisen koulutuksen eri muodoissa

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusperusteet poikkeavat toisistaan eri järjestämismuotojen kesken. Rahoituksen perusteena olevan suoritteen osalta perusteita on kolmenlaisia; oppilaitosmuotoisessa peruskoulutuksessa opiskelija, oppilaitosmuotoisessa lisäkoulutuksessa opiskelijatyövuosi ja oppisopimuskoulutuksessa oppisopimus. Suoritteiden määrittelyssä olevien eroavaisuuksien lisäksi suoritemäärien laskentatavat poikkeavat toisistaan. Oppilaitosmuotoisessa peruskoulutuksessa ja oppisopimuskoulutuksessa rahoituksen perusteena oleva suoritemäärä perustuu laskentapäivinä ilmoitettuihin määriin kun taas oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa määrä perustuu vuosittaiseen opiskelijatyövuosien määrään. Opiskelijatyövuoden määrittelyperuste on lähtökohtaisesti annettavan teoriaopiskelun määrä, mutta määriin voidaan sisällyttää myös työpaikalla tapahtuvaa koulutusta.

Koulutuksen järjestäjän rahoituksen perusteena olevien opiskelijamäärien laskenta perustuu oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa tammi- ja syyskuun laskentapäivien opiskelijamäärien painotettuun keskiarvoon (tammikuu 7 kk, syyskuu 5 kk), oppisopimuskoulutuksessa aritmeettiseen keskiarvoon ja ammatillisessa lisäkoulutuksessa koko vuoden opiskelijatyövuosien määrään.

Koulutuksen järjestäjäkenttä jakautuu järjestämismuotojen ja rahoitusperusteiden kesken alla olevan taulukon mukaisesti.

	Järjestäjien lkm	Valtion rahoitus	Kuntien lakisääteinen rahoitusosuus	Ulkopuolinen rahoitus
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus	136	0,7 mrd €	0,9 mrd €	
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus	160	0,15 mrd €		0,2 mrd €
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus	71	0,08 mrd €	0,12 mrd €	
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus	77	0,1 mrd €		

Lisäksi osa ammatillisesta koulutuksesta järjestetään yritysrahoitteisena henkilöstökoulutuksena tai työvoimapoliittisena koulutuksena.

2.6 Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusjärjestelmän erityispiirteet

Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa rahoituksen perusteena olevia yksikköhintoja porrastetaan alakohtaisesti sekä tuloksellisuuden perusteella. Koulutuksen järjestäjäkohtaisesti rahoituksen perusteena oleva opiskelijamäärän maksimi on järjestämisluvan enimmäisopiskelijamäärä. Tulosrahoituksen osuus on 3 % yksikköhintarahoituksesta. Tuloksellisuusrahoitus määräytyy koulutuksen vaikuttavuusmittarista (90 %) ja henkilöstömittareista (10 %) laskettavan tulosindeksin perusteella.

Ammatillisen koulutuksen keskihinta on 11 137,20 € vuonna 2013. Alakohtaisesti oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnat vaihtelevat yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon alan noin 8 000 eurosta luonnonvara- ja ympäristöalan vajaan 16 000 euroon. Järjestäjäkohtaisesti yksikköhinnat vaihtelevat noin 7 000 eurosta noin 62 000 euroon.

2.7 Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän erityispiirteet

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitukseen ei sisälly lakisääteistä kuntien rahoitusosuutta, vaan julkinen rahoitus muodostuu kokonaisuudessaan valtion talousarvion määrärahoista. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa on lisäksi mahdollista kerätä kohtuullisia maksuja. Käytännöt maksujen keräämisessä vaihtelevat koulutuksen järjestäjien kesken.

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinta on 85,6 % (omaehtoinen koulutus) tai 47,23 % (henkilöstökoulutus) oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikkö hinnasta. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat porrastetaan hintaryhmäkohtaisesti. Rahoituksesta 3 % perustuu tuloksellisuuteen, joka kohdennetaan koulutuksen järjestäjille suoritettujen tutkintojen perusteella.

2.8 Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän erityispiirteet

Oppisopimusmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa kunnilla on lakisääteinen rahoitusvastuu. Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus muodostuu kokonaisuudessaan valtion talousarvion määrärahoista.

Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikköhinta perustuu vuosittain vahvistettavaan ammatillisen koulutuksen keskimääräiseen yksikkö-

hintaan, josta se on 63,13 %. Ammatillisena lisäkoulutuksena järjestettävän oppisopimus-koulutuksen yksikköhinnoista päätetään vuosittain valtion talousarviossa. Oppisopimus-koulutuksessa yksikköhintoja ei porrasteta koulutusaloittain.

Ammatilliseen perustutkintoon valmistavassa oppisopimuskoulutuksessa oppisopimusten järjestäjäkohtaista määrää ei kiintiöidä vaan koulutusta saa järjestää kysynnän mukaisesti. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa oppisopimusten enimmäismäärästä päätetään vuosittain valtion talousarviossa ja järjestäjäkohtaisesti vuosittain ministeriön enimmäismääräpäättöksellä.

Ammatillisiin perustutkintoihin järjestettävä oppisopimuskoulutus sisältyy ammatillisen peruskoulutuksen tulosrahoitusjärjestelmään ja lisäkoulutuksena järjestettävä oppisopimuskoulutus lisäkoulutuksen tulosrahoitusjärjestelmään. Molemmissa tulosrahoitusjärjestelmissä tuloksellisuuden perusteella määräytyvän rahoituksen osuus on 3 %.

3 Ehdotus uudeksi ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmäksi

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistuksen tarkoituksena on tukea ja tehostaa opiskelijoiden tutkinnon tai sen osan suorittamista, kannustaa koulutuksen järjestäjiä tulokselliseen ja tehokkaaseen toimintaan sekä edesauttaa työmarkkinoiden tarvitseman osaamisen kehittymistä.

Tarkoituksena on muodostaa rahoitusjärjestelmästä selkeä ja yhtenäinen kokonaisuus, jonka puitteissa voidaan ottaa kokonaisvaltaisesti huomioon ammatillisen koulutuksen eri järjestämis- ja suorittamismuotojen erityispiirteet. Rahoituksen lähtökohtana on, että se

- 1 turvaa tarkoituksenmukaisen ja riittävän ennakoitavan rahoituksen eri alojen tarpeisiin vastaavan tutkinto- ja tutkinnonosatavoitteisen koulutuksen järjestämiseen (ml. henkilökohtaistaminen) koulutuksen eri järjestämismuodoissa ja tutkinnon suorittamismuodoissa
- 2 kannustaa ja ohjaa koulutuksen järjestäjiä toiminnan vaikuttavuuden, laadun ja tehokkuuden parantamiseen
- 3 mahdollistaa työelämän ja opiskelijoiden tarpeisiin vastaavien koulutuspolkujen rakentamisen (esim. oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen yhdistelmät, tutkintojen osien suorittaminen)
- 4 tunnistaa koulutuksen järjestämismuotoihin ja tutkinnon suorittamismuotoihin liittyvät erityispiirteet
- 5 määräytyy laskennallisin perustein riittävän joustavasti ja kannustaa koulutuksen järjestäjiä tarkoituksenmukaisten toimintatapojen toteuttamiseen

Koulutus-, tutkinnon suorittamis- ja koulutuksen järjestämismuodoittain yhtenäisten ja johdonmukaisten rahoituksen määräytymisperusteiden myötä rahoitusjärjestelmässä voidaan ottaa huomioon sekä tavoitteet toiminnan laadun, vaikuttavuuden, tehokkuuden ja joustavuuden lisäämiselle että ammatillisen koulutuksen erityispiirteet. Rahoituksen määräytymisperusteiden selkeyttämisellä ja yhtenäistämällä edistetään koulutuksen eri järjestämismuotojen käytön (esim. oppisopimus- ja oppilaitosmuotoisen koulutuksen yhdistäminen) monipuolistamista. Samoin se on edellytys sille, että joustavien koulutuspolkujen toteuttamiselle voidaan muodostaa johdonmukaiset perusteet rahoituksen näkökulmasta (esim. tutkintojen suorittaminen tutkinnon osa kerrallaan, tutkinnon osien valitseminen eri tutkinnoista).

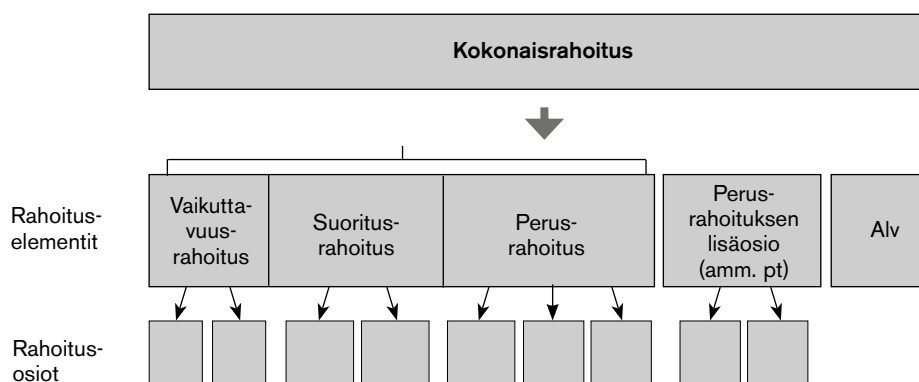
3.1 Rahoitusjärjestelmän kokonaisuus ja elementit

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmä muodostaisi kokonaisuuden, joka sisältäisi seuraavat järjestämismuodot:

- oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus
- oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus
- oppilaitosmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus
- oppisopimusmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus.

Tutkintoon tai osatutkintoon tähtäävässä koulutuksessa (lukuun ottamatta erityisopetus erityisenä koulutustehtävänä) rahoitus muodostuisi kolmesta rahoituselementistä: suoritusrahoituksesta, vaikuttavuusrahoituksesta sekä perusrahoituksesta. Lisäksi ammatillisessa peruskoulutuksessa rahoitusta voisi saada perusrahoituksen lisäosion (valma, erityinen koulutustehtävä erityisopetuksessa, majoitus, harkinnanvarainen korotus). Yksityiset koulutuksen järjestäjät saisivat alv-korotuksen.

Rahoituksen määrä perustuu jatkossa ammatillisen peruskoulutuksen osalta valtion talousarvion määrärahoihin sekä kuntarahoitusosuuteen ja ammatillisen lisäkoulutuksen osalta valtion talousarvion määrärahoihin. Seuraavassa kuvataan, miten kokonaisrahoitus jakaantuu määräytymisperusteiden mukaisiin osa-alueisiin:

1. Rahoituksen kokonaistason määräytyminen	Rahoitus perustuu järjestämismuotokohtaisesti edellisen vuoden valtion talousarvioon ja ammatillisessa peruskoulutuksessa lisäksi kuntien rahoitusosuuteen. Rahoitusta korotetaan indeksillä. Rahoitusta voidaan korottaa myös erillisillä eduskunnan päätöksillä mm. laadun ja laajuuden muutoksissa.
2. Rahoituksen kohdentaminen rahoituselementteihin	Järjestämismuodoittain määräytyvästä kokonaisrahoituksesta vähennetään yksityisille maksettava arvonlisävero sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa perusrahoituksen lisäosio. Muu osa rahoituksesta kohdistetaan perusrahoitukseen, suoritusrahoitukseen ja vaikuttavuusrahoitukseen määritellyin prosenttiosuuksin.
3. Rahoituksen jakautuminen rahoituselementin sisällä	Rahoituselementit jakautuvat rahoitusosioihin, joiden suuruudesta säädetään lainsäädännössä joko prosenttiosuuksin tai laskentakaaavin. Perusrahoituksen osalta rahoituksen kohdentuminen järjestäjille pohjautuu toteutuneisiin opiskelijavuosiin (ammatillisessa peruskoulutuksessa enintään kuitenkin järjestämisluvan määrä).

Tavoitteena on kannustaa ja ohjata koulutuksen järjestäjiä huolehtimaan siitä, että koulutustarjonta kohdentuu työelämän alakohtaisten tarpeiden mukaisesti ja että koulutus vastaa eri alojen osaamisvaatimuksia.

3.2 Rahoitusmalli

3.2.1 Kokonaisrahoituksen määräytyminen järjestämismuotojen ja rahoitusmallin elementtien mukaisesti

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusmalli esitetään muodostettavaksi matriisista, jossa sarakkeina ovat järjestämismuodot (peruskoulutus/lisäkoulutus, oppilaitosmuotoinen/oppisopimuskoulutus) ja riveinä rahoituksen määräytymistekijät kolmeen rahoituselementtiin (vaikuttavuusrahoitus, suoritusrahoitus, perusrahoitus) jaoteltuna. Malli on tarkoitettu rakentaa siten, että suoritteita voidaan muuttaa, mikäli se on tarpeen. Tällöin esimerkiksi osaamispiste voidaan ottaa myöhemmin käyttöön suoritteena. Kaikki matriisin solut eivät välttämättä ole käytössä, riippuen esim. koulutuksen järjestämismuodon erityispiirteistä.

	Oppilaitos- muotoinen peruskoulutus	Oppis- perus- koulutus	Oppis- lisä- koulutus	Oppilaitos- muotoinen lisäkoulutus
Vaikuttavuusrahoitus	x%	x%	x%	x%
Työllistyminen, jatko-opinnot	x%			
Opiskelija/työelämäpalaute	x%	x%	x%	x%
Suorituksiin perustuva rahoitus	x%	x%	x%	x%
Tutkinnot	x%	x%	x%	x%
- Tutkinnot				
- Erityisopiskelijoiden lisärahoitus, laskennallinen				
- ilman 2. asteen tutkintoa olevat				
Tutkinnon osat	x%	x%	x%	x%
- Tutkinnon osat				
- Ilman 2.asteen tutkintoa olevien lisärahoitus, laskennallinen				
Perusrahoitus	x%	x%	x%	x%
<u>Vakaussio</u>				
Opiskelijavolyymi, tutkintotavoitteinen	x%	x%	x%	x%
- Opiskelijavolyymi				
- Erityisopiskelijat				
	100 %	100 %	100 %	100 %
<u>Lisäosio</u>				
Valmentava ja valmistava koulutus	xx			
Erityinen koulutustehtävä erityisopetuksessa	xx			
Harkinnanvarainen korotus	xx			
Majoitus	xx			
Arvonlisävero	x%	x%	x%	x%
RAHOITUS YHTEENSÄ	xx	xx	xx	xx

Matriisimallissa ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitus jaettaisiin suoritusrahoitukseen, vaikuttavuusrahoitukseen ja perusrahoitukseen (rahoituselementit) lainsäädännössä päätetyn prosenttiosuuden mukaisesti. Kunkin koulutusmuodon (sarakkeet) kokonaisrahoitus määräytyisi valtion talousarviossa sille osoitetun kokonaismäärärahan puitteissa. Rahoitus jaettaisiin jokaisessa rahoituselementissä vielä tarkemmalle tasolle (rahoitusosiot) lainsäädännössä päätettävien määräytymisperusteiden mukaisesti (esim. tutkintojen ja tutkintojen osien rahoitus). Rahoitusosioiden suuruus määriteltäisiin lain-

säädännössä prosenttiosuuksina tai laskentaperusteina (esim. erityisopetuksen porrastuskerroin perusrahoituksessa)

Alakohtaisten kustannuserojen määrittämisessä hyödynnetään koulutuksen järjestäjiltä kerättyä kustannustietoa ja alakohtaisuuteen^x perustuvia porrastuksia tarkistetaan tarvittaessa säännöllisin väliajoin toteutuneen kustannuskehityksen perusteella.

Rahoitusmallissa kunkin rahoitusosion rahoitus jaetaan sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa että lisäkoulutuksessa koulutuksen järjestäjille suoritteiden mukaisesti kaikkien suoritteiden kokonaismäärään suhteutettuna. Koulutuksen järjestäjän kokonaisrahoitus määräytyisi eri rahoitusosioista saatujen rahoitusosuuksien summana.

Esimerkki tutkintojen laskentakaavasta (oppisopimuskoulutus)

(koulutuksen järjestäjän tutkinnot	rahoitusosioon varattu
/ valtakunnallisesti suoritettut tutkinnot)	kokonaiseuromäärä

Rahoituksessa otettaisiin huomioon kertoimilla alakohtaiset ja tutkintokohtaiset kustannuserot sekä muut porrastustekijät. Tällöin esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan ammatillista perustutkintoa kohden maksettava vuosittainen rahoitus määräytyisi jakamalla tutkintoihin perustuvaan rahoitukseen osoitettu rahamäärä kaikkien kyseisenä vuonna aikaansaattujen painotettujen tutkintosuoritusten valtakunnallisella määrällä ja kertomalla näin saatu tutkinnon arvo sosiaali- ja terveysalan kustannuskertoimella.

3.2.2 Koulutuksen järjestäjän rahoituksen määräytyminen

Koulutuksen järjestäjäkohtaisen rahoituksen määräytymisen perusperiaate on, että koulutuksen järjestäjä saa matriisimallin kuhunkin rahoitusosioon osoitetusta rahoituksesta ko. rahoitusosioon liittyvien mittayksiköidensä/suoritteidensa suhteessa muodostetun osuuden. Koulutuksen järjestäjän kokonaisrahoitus puolestaan määräytyisi eri rahoitusosioista saatujen rahoitusosuuksien summana.

Pääosaa rahoituselementtien (perusrahoitus, suoritusrahoitus) rahoitusosioista painotetaan koulutusalaakohtaiset kustannuserot huomioivalla painokertoimella (koulutuskorikerroin). Koulutuskorikerroin muodostuisi lähtökohtaisesti nykyisistä koulutusalaakohtaisista ja tutkintokohtaisista porrastustekijöistä. Koulutuskorikerroin kuvaa eri alojen kustannusten suhdetta tiettyyn pohjaksi valittuun rahoitukseen ("arvo"), joka voi olla esimerkiksi halvimman koulutusalan suoritekohtainen rahoitus tai kaikkien alojen suoritekohtainen keskimääräinen rahoitus. Tällöin esimerkiksi koulutuksen järjestäjän rahoituksen perusteeksi ilmoittamien tutkintojen rahoitus määräytyisi kertomalla eri aloilla suoritettujen tutkintojen määrä alakohtaisesti painotetulla tutkintojen arvolla (tutkintojen arvo x ala-kohtainen kerroin x tietyn alan tutkintojen määrä).

Esimerkki (oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus)

Suorituksiin perustuva rahoitus					
TUTKINNOT					
				Arvo 2 569,2 €	
Koulutusala	Arvo	Kerroin	Hinta	Tutkintojen määrä	Tutkinnot x hinta
1 Hum. ja kasv ala	2 569,2 €	1,25	3 211,56	0	0,00
2 Kulttuuriala	2 569,2 €	1,35	3 468,48	53	184 985,640
3 Yht. Tiet. Liik.tal.ala	2 569,2 €	1,00	2 569,24	82	211 534,50
4 Luonnontiet. ala	2 569,2 €	1,05	2 697,71	29	79 132,75
5 Tekn. ja liik. ala	2 569,2 €	1,35	3 468,48	295	1 023 201,81
6 Luonnonv. ala	2 569,2 €	1,65	4 239,25	77	326 422,57
7 Sos., terv. Ja liik. ala	2 569,2 €	1,10	2 826,17	128	362 691,75
8 Matk., rav., tal.ala	2 569,2 €	1,35	3 468,48	69	240 481,33
Porrastetut tutkinnot					
Logistiikan pt. (ilm. linja-auton kul.)	2 569,2 €	0,25	642,31	1,40	900,80
Logistiikan pt, (linja-aut+yhdist.)	2 569,2 €	0,45	1 156,16	21,60	24 970,24

Eri alojen kertoimet tarkistetaan säännöllisin väliajoin vastaamaan toteutunutta kustannusrakennetta. Tämä tehdään koulutuksen järjestäjiltä kerättävän alakohtaisen ja tarvittaessa tarkemman, esimerkiksi tutkintokohtaisen kustannustiedon perusteella. Rahoituksen määräytymisessä otettaisiin lisäksi huomioon erityisopiskelijat sekä vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat. Menettely perustuisi suoritekohtaisiin kertoiimiin, joilla rahoituksen taso määriteltäisiin.

Työryhmän esitykset:

- Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusmalli muodostetaan matriisista, jossa sarakkeina ovat oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus, oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus ja oppisopimusmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus ja riveinä rahoituksen perusteeksi otettavat kohteet tai suoritteet (rahoitusosiot) kolmeen rahoituselementtiin (vaikuttavuusrahoitus, suoritusrahoitus, perusrahoitus) jaoteltuna.
- Järjestämismuodoittain määräytyvästä kokonaisrahoituksesta vähennetään yksityisille maksettava arvonlisävero sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa perusrahoituksen lisäosio. Muu osa rahoituksesta kohdistetaan perusrahoitukseen, suoritusrahoitukseen ja vaikuttavuusrahoitukseen määritellyin prosenttiosuuksin.
- Koulutusmuotoihin käytettävissä oleva rahoitus määräytyisi valtion talousarvion kyseisen koulutusmuotoa koskevan kokonaisrahoituksen perusteella ja rahoituselementteihin käytettävissä oleva rahoitus saadaan kertomalla kokonaisrahoitus kunkin rahoituselementin painoarvolla, kun kokonaisrahoituksesta on ensin vähennetty yksityisten koulutuksen järjestäjien arvonlisäveron osuus sekä oppilaitosmuotoisessa peruskoulutuksessa perusrahoituksen lisäosion rahoitus.
- kunkin rahoituselementin sekä sen rahoitusosioiden rahoituksen suuruus määritellään osin suoraan lainsäädännössä prosenttiosuuksina ja osin se muodostuu lainsäädännöllä toisiinsa kytketyistä määräytymisperusteista

- ammatillisen peruskoulutuksen perusrahoituksen lisäosion mukaisen rahoituksen määräytymisperusteet määritellään lainsäädännöllä
- yksityisille koulutuksen järjestäjille maksettava arvonlisäveron osuus määräytyy ensi vaiheessa nykyisen lainsäädännön mukaisesti
- koulutuksen järjestäjän saama rahoitus kunkin rahoitusosion osalta määritty sen perusteella, millainen osuus järjestäjällä on ollut ko. suoritteista (painotettuna) suhteessa solun valtakunnallisten kokonaissuoritteiden määrään. Kokonaissuoritteiden määrä voi vaihdella vapaasti tai niille voidaan myös määrätä enimmäismäärä (esim. opiskelijavuosien enimmäismäärä ammatillisessa peruskoulutuksessa)
- koulutuksen järjestäjän kokonaisrahoitus määräytyisi matriisiin eri solujen summana

3.3 Perusrahoitus

Perusrahoituksen tarkoituksena on luoda ennakoitavaa perustaa koulutuksen järjestämiselle. Myös muut rahoituselementit vaikuttavat osaltaan rahoituksen ennakoitavuuteen. Perusrahoitus myös osaltaan kannustaisi koko ikäluokan kouluttamiseen turvaamalla rahoitusta myös silloin kuin opiskelija ei eri syistä suorita tutkinnon osia tai suorittaa niitä keskimääräistä hitaammin.

Perusrahoitus määräytyisi lähtökohtaisesti laskennallisesti opiskelijavuosien perusteella. Perusrahoituksen määrittämisessä otettaisiin huomioon alakohtaiset kustannuserot sekä muut kustannusrakenteeseen vaikuttavat tekijät, kuten opiskelijaprofiili (esim. erityisopiskelijat, vailla toisen asteen tutkintoa olevat).

Perusrahoituksen opiskelijavolyymia mittaava suorite tulisi olla sellainen, että se soveltuu kaikkeen ammatilliseen koulutukseen. Tämä tarkoittaa, että suoritteen tulisi soveltua yhtäältä pidempikestoiseen ammatilliseen peruskoulutukseen kuin lyhempään ammatilliseen lisäkoulutukseen. Rahoitusjärjestelmän määräytyminen painopisteen siirtyessä tutkintoihin ja tutkinnon osiin tulee osaltaan vaikuttamaan tehollisiin koulutuspituuksiin niitä lyhentävästi, mutta samalla tutkintojen suorituspituuudet tulevat yksilöllisesti vaihtelevaan nykyistä enemmän. Perusrahoituksen suoritteen tulisi ottaa tämä huomioon. Oppilaitosmuotoisessa ja oppisopimusmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa sekä oppisopimusmuotoisessa lisäkoulutuksessa opiskelijamäärän laskennassa käytössä oleva kahden laskentapäivän malli ei sovellu optimaalisesti tilanteeseen, jossa koulutuspituuudet vaihtelevat nykyistä merkittävästi enemmän. Tästä syystä tarvitaan uusi tapa määrittää rahoituksen perusteena olevan koulutuksen volyymin laskentatapa.

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen eri järjestämismuotojen ja tutkintojen suorittamismuotojen erityispiirteiden kannalta soveltuva suorite voisi olla opiskelijavuosi. Se toimisi perusrahoituksen perusteena olevan opiskelijavolyymin ja ammatillisessa peruskoulutuksessa myös järjestämislupasäätelyn kokonaisvolyymin mittana. Perusrahoituksessa asetettaisiin myös enimmäisraja sille, kuinka pitkän ajan opiskelija voitaisiin ilmoittaa rahoituksen perusteeksi, jolloin opiskelijavuosirahoituksessa huomioitaisiin osaamisen tunnustaminen sekä kollektiivisesti (ilman toisen asteen tutkintoa olevien opiskelijavuosirahoitus olisi pidempikestoinen kuin niiden opiskelijoiden, joilla on jo toisen asteen tutkinto) että yksilöllisesti (esim. jonkin tutkinnon osan tunnustaminen). Tällä kannustettaisiin myös toiminnan tehokkuuden parantamiseen.

3.3.1 Perusrahoitus oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa

Ammatillisessa peruskoulutuksessa perusrahoitus muodostettaisiin kaksiosaisena kokonaisuutena:

- 1 Vakauserio, joka huomioi seuraavat rahoitukset järjestämisuodoittain: opiskelijavuosien rahoituksen alakohtaisilla (tarvittaessa tutkintokohtaisella) koulutuskoripainoilla, erityisopiskelijat sekä opiskelijat, joilla ei ole aiempaa toisen asteen tutkintoa määrittämällä opiskelijavuosien maksimajat erikseen aiemman tutkinnon suorittaneille ja ilman toisen asteen tutkintoa oleville
- 2 Lisäerio, joka sisältää majoituksen, valmistavien koulutusten ja vaikeimmin vammaisten erityisopetuksen rahoituksen (erityisopetuksen erityinen koulutustehtävä) sekä harkinnanvaraisen korotuksen

Vakauserio määrytyisi tiettyä prosentiosuutena tutkintotavoitteisen koulutuksen rahoituksesta ja se kohdennettaisiin koulutuksen järjestäjille opiskelijavolyymia mittaavan suorituksen perusteella (opiskelijavuosi). Opiskelijavuosien rahoituksessa otettaisiin porrastuksena huomioon alakohtaiset kustannukset koulutuskorikertoimella sekä erityisopiskelijat ja vailla tutkintoa olevat.

Perusrahoituksen lisäerio koskee ainoastaan oppilaitosmuotoista ammatillista peruskoulutusta. Lisäeriossa huomioidaan sellaiset muut koulutuksen järjestämisen kustannukset (valmentava ja valmistava koulutus, erityinen koulutustehtävä erityisopetuksessa, majoitus ja harkinnanvarainen korotus), joiden rahoittaminen ei ole perusteltua muiden osioiden puitteissa. Tällaisia ovat ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavat ja valmentavat koulutukset, vammaisten erityisopetus. Kyseisistä koulutuksista ei synny samalla tavoin suoritteita kuten normaalista tutkintoon johtavasta koulutuksesta. Tällöin rahoituksen riittävän tason turvaamiseksi ne rahoitettaisiin kokonaisuudessaan lisäerion puitteissa. Näin ollen perusrahoituksella mahdollistettaisiin sellaisten kohderyhmien koulutusedellytykset, joita ei muu rahoitusjärjestelmä tunnista tai tunnista ne erittäin heikosti. Lisäeriossa huomiointiin lisäksi sellaiset muut koulutuksen järjestämisen kustannukset (majoitus ja harkinnanvarainen korotus), joiden rahoittaminen ei ole perusteltua muiden osioiden puitteissa. Lisäeriolle varataan kokonaisrahoituksesta vuosittain vaihtuva euromäärä, joka muodostuu lainsäädännössä määriteltyjen kriteerien avulla. Perusrahoituksen lisäerion kautta rahoitettavia opiskelijavuosia ei koske suoritusrahoitus eikä vaikuttavuusrahoitus.

Lainsäädäntöön sisällytetään **lisäerion perushinta**, johon kaikki lisäerion koulutuksen ja majoituksen rahoitukset sidotaan. Lisäerion perushintaa korotetaan vuosittain indeksillä. Tällöin lisäerion rahoitus on ennakoitava.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen (Valma 1) rahoitus asetetaan riittävälle tasolle. Rahoitusjärjestelmä tulee kuitenkin kannustaa siirtämään opiskelijan tutkintotavoitteiseen koulutukseen myös kesken koulutuksen. Samalla opiskelija siirtyy myös suoritusrahoituksen piiriin.

Laskentakaava lisäosiossa

opiskelija/majoitusvuodet x lisäosion perushinta x painokerroin

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen ajallinen raja

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n mukaan opiskelijan tulee suorittaa opintonsa enintään yhtä vuotta opintojen laajuudeksi määriteltä aikaa pidemmässä ajassa, jollei opiskelijalle perustellusta syystä myönnetä suoritusajkaan pidennystä. Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan mainitussa ajassa, katsotaan eronneeksi. Eronneeksi katsotaan myös sellainen opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta, jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintoja.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 23 §:n mukaan opiskelijamääriä laskettaessa opiskelija voidaan lukea opiskelijaksi enintään niin kauan kuin opiskelu voisi päätoimisesti suoritettuna kestää. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 23 §:n mukaan opintojen päätoimisuudesta on voimassa mitä opintotukilaissa säädetään. Opintotukilain 5 a §:n 3 momentin mukaan ammatilliset opinnot ovat päätoimisia, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti. Opintotukilain mukaisen päätoimisuuden määritelmän perusteella ammatillisen perustutkinnon suorittamisen on katsottu olevan päätoimista enintään neljän opiskeluvuoden ajan, mikä vastaa myös ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n 1 momentin opiskeluaikaa koskevaa säännöstä. Jos opiskelijan opiskeluaikaa on perustellusta syystä pidennetty, opinnot ovat opintotukilain mukaan edelleen päätoimisia, jos jäljellä olevien opintojen laajuus on vähintään 3 ov/opiskelukuukausi. Rahoitusta ei enää myönnetä neljännen vuoden jälkeen. Opintojen päätoimisuuteen sidottu rahoituksen myöntämisen kesto ei ole kuitenkaan ole kaikissa tilanteissa yksiselitteinen ja tilanteen selkeyttämiseksi vuosimäärät tulisi mainita rahoitusta koskevassa lainsäädännössä.

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään myös erilaisista valmistavista ja valmentavista koulutuksista. Näiden koulutusten laajuudet vaihtelevat 20–120 opintoviikon välillä. Näihin koulutuksiin myönnetään rahoitusta koulutuksen laajuudeksi määritellyksi ajaksi.

Kevään 2014 kehysriihessä päätetyn mukaisesti tutkintotavoitteisen ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus rajataan kolmeen vuoteen. Kolmen vuoden suoritusajaksi vastaisi ammatillisen perustutkinnon laajuuden (180 osaamispistettä) mukaista suoritusajaksi. Uudessa rahoitusjärjestelmässä rahoitusajan raja koskee perusrahoitusta, sen sijaan suoritusrahoitus määräytyy sen mukaan, kuin suoritus tapahtuu. Jos tutkinnon osia ja tutkintoja suoritetaan esimerkiksi neljässä vuodessa, koulutuksen järjestäjä saa perusrahoitusta kolmen vuoden ajan ja suoritusrahoitusta suoritusajankohdittain perusteella. Ammatilliseen koulutukseen valmentavat koulutukset eivät kuulu kolmen vuoden enimmäisrahoitusajan puitteisiin, vaan rajoitus koskee tutkintotavoitteista koulutusta. Jos opiskelija on jo aiemmin suorittanut toisen asteen tutkinnon tai korkeakoulututkinnon, hänet voidaan luettaiisiin ammatillisessa peruskoulutuksessa rahoituksen perusteeksi lyhyemmäksi aikaa (esim. enintään 2–2,25 vuodeksi).

Jotta voitaisiin edistää yksilöllisten koulutuspolkujen rakentamista, sääteilyjärjestelmässä tulisi olla mahdollisuus kirjata opiskelija läsnä- tai poissaolevaksi. Tällöin esimerkiksi työn ja koulutuksen vuorottelu olisi mahdollista. Opiskelija pysyisi koulutuksen järjestäjän kirjoilla myös silloin, kun hän ei suunnitelman mukaisesti opiskelisi jonkin periodin aikana. Kyseiseltä ajalta ei kuitenkaan maksettaisi rahoitusta, eikä se kuluttaisi rahoituksen enimmäisajaksi.

Ehdotus rahoituksen rajaamisesta kolmeen vuoteen edellyttää myös säännöksiä siitä, miten kolme vuotta määritellään. Lisäksi tulisi erikseen määritellä, miten opiskelija voi kirjautua poissaolevaksi siten, että hänen opiskeluaikansa ei kulu, eikä häntä huomioida rahoituksen perusteena. Laissa tulisi määritellä, miten pitkiä ajanjaksoja opiskelija voi kirjautua poissaolevaksi ilman, että hänen katsotaan keskeyttäneen opintonsa. Tarkoituksenmukaista ei kuitenkaan ole, että opiskelija ilmoittautuisi poissaolevaksi varsin lyhyiksi jaksoiksi, koska tällä voi olla merkitystä esimerkiksi opintososiaalisiin ja muihin etuuksiin.

3.3.2 Perusrahoitus ammatillisessa lisäkoulutuksessa ja oppisopimuskoulutuksessa

Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa ja oppisopimusmuotoisessa ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa perusrahoitus muodostuu opiskelijavuosista. Opiskelijavuoden rahallinen arvo määräytyy sen mukaan, kuinka paljon niitä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituspäätöksessä seuraavalle varainhoitovuodelle rahoituspäätöksessä jaetaan. Valtion talousarvion määrärahasta 35 % jaetaan opiskelijavuosien perusteella huomioiden erityisopiskelijoiden lisärahoitus.

Opiskelijavuoden rahallisen arvon määräytyminen

Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa opiskelijavuoden arvo määräytyy:

- a Sen perusteella, kuinka paljon opiskelijavuosia opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituspäätöksessä jaetaan seuraavalle varainhoitovuodelle. Valtion talousarviossa toimintaan osoitettu euromäärä jaetaan OKM:n päätöksen opiskelijavuosimäärällä. Oppisopimusmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa määrärahaan lasketaan valtion talousarvion lisäksi kuntaosuus.
- 2 Opiskelijavuosia painotetaan alakohtaisesti. Alakohtaisessa painotuksessa sovelletaan tällä hetkellä käytössä olevia ammatillisen lisäkoulutuksen alakohtaisia painotuksia. Jatkotyössä selvitetään mahdollisuus siirtyä kaikessa ammatillisessa koulutuksessa samoihin alakohtaisiin painokertoimiin (koulutuskorikerroin).
- 3 Erityisopiskelijoiden osalta opiskelijavuosia painotetaan kertoimella (esim. nykyisen kertoimen mukaisesti)

Oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa alakohtaisia porrastuksia ei sovelleta, muutoin menettely on sama.

Rahoituspäätöksen suhde opiskelijavuosiin

Opiskelijavuosien järjestäjäkohtainen allokointi on opetus- ja kulttuuriministeriön keskeisin keino ohjata ko. koulutusmuotojen tarjontaa. Tästä syystä opiskelijavuosien järjestäjäkohtaisissa päätöksissä voidaan perustelluista syistä poiketa toteutuneista opiskelijavuosista. Näin voidaan menetellä, mikäli sillä tavoitellaan alakohtaista tai alueellista koulutuksen suuntaamista työelämän kysynnän mukaan. Suuntaamalla opiskelijavuosia voidaan kohdentaa koulutusta mm. äkillisen rakennemuutoksen alueille ja aloille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi järjestäjäkohtaisesti poiketa toteutuneista opiskelijavuosista myös niissä tapauksissa, joissa järjestäjän opiskelijavuosien määrä on kasvanut huomattavasti ja poikkeaa oleellisesti opiskelijavuosimäärän yleisestä kehityksestä. Tällä

luodaan järjestelmään vakautta ja huolehditaan siitä, että yksittäinen järjestäjä ei voi hetkellisellä opiskelijavuosien lisäyksellä kasvattaa suhteettomasti omaa rahoitusosuuttaan.

Huomautus siirtymäsäännöksistä ja opiskelijapalautteesta

Viisi prosenttia rahoituksesta tullaan myöntämään opiskelija- ja työelämäpalautteen perusteella. Opetushallituksessa on aloitettu opiskelijapalautejärjestelmän (AIPAL) kehittäminen siten, että sitä voidaan käyttää rahoituksen perusteena. Varmuudella ei voida sanoa, että palautejärjestelmää koskeva kehittämistyö saadaan päätökseen siten, että tiedot voitaisiin kerätä jo vuodelta 2015, jolloin niitä olisi mahdollista käyttää vuoden 2017 rahoituksen pohjana. Hallituksen esitykseen voidaan kirjoittaa siirtymäsäännös siten, että siirtymäaikana jaetaan 40 prosenttia rahoituksesta ja tämän jälkeen 35 prosenttia opiskelijavuosien ja 5 prosenttia opiskelija- ja työelämäpalautteen perusteella.

Työryhmän esitykset

- Perusrahoituksen tulee mahdollistaa koulutuksen järjestäjien toimintaa heijastava taloudellinen perusta, josta johtuen siinä tulee huomioida järjestäjäkohtaiset koulutusala- ja opiskelijaprofiilit.
- Rahoituksessa on otettava huomioon ainakin alakohtaiset (tarvittaessa tarkemmat tutkintokohtaiset) kustannuserot, erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat, tutkintoa suorittamattomat ja tutkinnon suorittaneet.
- Perusrahoituksen suoritteena käytetään opiskelijavuotta kaikissa koulutusmuodoissa ja koulutuksen järjestämismuodoissa.
- Perusrahoituksen lisäosion puitteissa huolehditaan lisäksi ammatillisten erityisoppilaitosten rahoituksesta.
- Perusrahoituksen osuus tutkintotavoitteisen koulutuksen rahoituksesta voi olla erilainen ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa ja oppilaitosmuotoisessa ja oppisopimuskoulutuksessa.
- Ammatillisessa peruskoulutuksessa perusrahoitusulottuvuus muodostettaisiin kaksiosaisena kokonaisuutena, joka muodostuisi vakaussosiosta ja lisäosiosta. Lisäosion suuruus määriteltäisiin lainsäädännössä määriteltävien tekijöiden avulla ja sen rahoitus muodostaisi oman osakokonaisuuden kokonaisrahoituksesta.
- Perusrahoituksen lisäosiossa rahoitus perustuu lainsäädännössä määriteltävään lisäosion perushintaan, jota korotetaan painokertoimilla. Perusrahoituksen lisäosio sisältää ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavat koulutukset, erityistehtävän erityisopetuksessa (tutkintoon johtava), majoitettavat opiskelijat, sekä harkinnanvarainen korotus.
- Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelija voidaan lukea perusrahoituksen perusteeksi enintään kolmen vuoden ajan. Opiskelijan suorittamat tutkinnon osat sekä tutkinto voidaan kuitenkin lukea suorituksiin perustuvassa rahoitusosuudessa rahoituksen perusteeksi myös kolmen vuoden jälkeen.
- Kolmen vuoden raja koskee opiskelijan kulloinkin suorittamia opintoja.
- Jos opiskelija on jo aiemmin suorittanut toisen asteen tutkinnon tai korkeakoulututkinnon, hänet voidaan kuitenkin lukea ammatillisessa peruskoulutuksessa rahoituksen perusteeksi lyhyemmäksi aikaa (esim. enintään 2–2,25 vuodeksi). Tällä pyritään kannustamaan

koulutuksen järjestäjiä toteuttamaan koulutusta siten, että opiskelija voi myös tosiasiaassa suorittaa tutkinnon nopeammin, jos hänellä on aikaisemmin hankittua osaamista, joka voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaksi tutkintoa. Ammatillisen tutkinnon jo suorittaneet ohjataan pääsääntöisesti näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen ottaen huomioon, onko opiskelijalla valmiuksia suorittaa tutkinto näyttötutkintona. Tämä tulee huomioida opintojen ohjauksessa.

- Kolmen vuoden aikaraja koskee vain perusrahoitusta, eikä opiskelijan opiskeluoikeutta ehdoteta rajattavaksi kolmeen vuoteen. Tällä ei ole vaikutusta opiskelijan opinto-oikeuteen: opiskelija voisi edelleen suorittaa opintonsa yhtä vuotta opintojen laajuudeksi määritettyä aikaa pidemmässä ajassa (eli 4 vuodessa) ja tämän lisäksi opiskelijalle voitaisiin perustellusta syystä myöntää suoritusaikaa pidennystä.
- Ammatillista peruskoulutusta koskevaan lainsäädäntöön lisättäisiin säännökset läsnä- ja poissaolevaksi ilmoittautumisesta, jotta tutkinnon suorittaminen osa kerrallaan olisi kolmen vuoden rahoituksen puitteissa mahdollista.

3.4 Suoritusrahoitus

Suoritusrahoituselementin tarkoituksena on ohjata ja kannustaa koulutuksen järjestäjiä tehostamaan opintoprosessejaan ja huolehtimaan siitä, että opiskelijat saavat suoritettua tutkintoja ja niiden osia koulutukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Rahoitus määräytyisi jatkossa nykyistä merkittävästi voimakkaammin saavutettujen tulosten ja tuotos-ten perusteella. Tällöin koulutuksen järjestäjällä on kannuste toteuttaa koulutusprosessi siten, että tavoitellut tuotokset saadaan syntymään mahdollisimman tehokkaasti. Tämä tukisi tavoitetta lyhentää koulutusaikoja.

Sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa että lisäkoulutuksessa suoritusrahoituksen määräytymisperusteina käytettäisiin suoritettuja tutkintoja ja tutkinnon osia. Koulutuksen järjestäjän rahoitus määräytyisi opiskelijoiden kalenterivuoden aikana aikaansaamien tutkinto- ja tutkinnonosasuoritusten perusteella. Varainhoitovuoden rahoituksen perusteena olevan suoritemäärän määräytymisessä käytettäisiin kolmen viimeisimmän toteutuneen vuoden keskiarvoa (esim. vuonna 2017 käytettäisiin vuosien 2013–2015 keskiarvoa). Tämä tasaisi vuotuista tutkintosuoritusten vaihtelua ja lisäisi rahoituksen vakautta ja ennakoitavuutta.

Tutkintojen ja niiden osien rahoituksessa otettaisiin huomioon alakohtaiset tekijät (koulutusalat ja tarkemmat porrastukset) koulutuskorikertoimella.

Tutkinnot. Tutkintoa kohden maksettavan rahoituksen määrä laskettaisiin jakamalla tutkintoihin osoitettu rahoitus aikaansaatujen painotettujen tutkintosuoritusten määrällä ja painottamalla näin muodostettua tutkintojen arvoja alakohtaisella painokertoimella (koulutuskorikerroin). Tällöin esimerkiksi koulutuksen järjestäjän tutkintosuoritusten perusteella saama rahoitus määräytyisi kertomalla eri aloilla suoritettujen tutkintojen määrä alakohtaisesti painotetulla tutkintojen arvolla (tietyn alan tutkintojen määrä x alakohtainen kerroin x tutkintojen arvo). Rahoituksen määrä tutkintoa kohden vaihtelisi vuosittain valtion talousarvion määrärahan, tutkintosuoritusten määrän sekä tutkintosuoritusten alakohtaisen jakauman perusteella. Lisäksi otettaisiin huomioon erityisopiskelijat. Alakohtaiset kertoimet pitäisivät eri alojen väliset rahoituserot vakioina eri vuosien kesken.

Tutkinnon osat. Ammatillisessa tutkintojärjestelmässä on tällä hetkellä 374 tutkintoa. Ammatillisissa tutkinnoissa on kaikkiaan arviolta 3 500 erilaista osaa. Tutkinnon osien laajuus ja osaamisen vaativuus vaihtelevat tutkinnon sisällä ja tutkintojen välillä. Jotta tut-

kinnon osia voitaisiin käyttää rahoituksen perusteena, kullekin tutkinnon osalle on muodostettava painoarvo, joka kuvaa kyseisen osan painoa suhteessa koko tutkintoon. Muutoin rahoitus määräytyisi samassa suhteessa kaikille tutkinnon osille riippumatta niiden laajuudesta ja vaativuudesta. Tämä voisi ohjata koulutuksen järjestäjiä tarjoamaan sellaisia tutkinnon osia, joita voidaan tuottaa nopeasti, sen sijaan, että keskityttäisiin tutkinnon osiin, joilla on mahdollisimman suuri työmarkkinarelevanssi. Lisäksi rahoituksen määräytymisessä otettaisiin huomioon alakohtaiset kustannuserot, koulutuksen järjestämismuotoon sekä opiskelijoiden ominaisuuksiin liittyvät tekijät.

Yksittäisten tutkinnon osien euromääräinen arvon määrittäminen tapahtuisi samalla tavalla kuin tutkintojen arvon määrittäminen, mutta lisäksi siinä otettaisiin huomioon tutkinnon osan suhteellinen painoarvo suhteessa koko tutkintoon /tutkinnon sisältämiin ammatillisiin tutkinnon osiin ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tutkinnon osia ei kuitenkaan painotettaisi erityisopetuksen painokertoimella. Tutkinnon osille määriteltäisiin painokertoimet esim. osaamispisteiden tai kustannuskertoimien avulla tai muulla tavoin suhteuttamalla tutkinnon osa tutkinnon kokonaisuuteen. Menettely ottaa huomioon sen, että tutkinnon osat ovat laajuudeltaan ja vaativuudeltaan erilaisia.

Koulutuksen järjestäjäkohtainen rahoitus määräytyisi tutkintojen osalta sen perusteella, kuinka monta tutkintoa kalenterivuoden aikana on suoritettu ja sen mukaan, mikä on tutkinnon alakohtainen porrastus sekä onko suoritus erityisopiskelijan. Vastaavasti tutkinnon osien perusteella maksettava rahoitus määrittyy sen mukaan, kuinka monta tutkinnon osaa on suoritettu, mikä on kunkin tutkinnon osan paino suhteessa tutkintoon sekä mihin alakohtaiseen koulutuskoriin tutkinnon osa sijoittuu. Laskenta ottaa huomioon myös sen, että tutkintoihin voi ottaa osia toisista tutkinnoista.

Tavoitteena on kehittää yhtenäinen alakohtainen koulutuskorimalli, joka soveltuu sekä ammatilliseen peruskoulutukseen että ammatilliseen lisäkoulutukseen.

Tutkintojen ja tutkintojen osien euromääräinen arvo määräytyisi ja vaihtelisi vuosittain sen perusteella, mikä on suoritettujen tutkintojen ja tutkinnon osien valtakunnallinen kokonaismäärä. Tämä menettely pitää suorituksista maksettavan rahoituksen valtion talousarviossa päätetyn määrärahan puitteissa.

Tutkintoihin ja tutkintojen osiin kohdennettavan rahoituksen prosenttiosuudet asetettaisiin siten, että ne ottavat huomioon ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen erilaiset tavoitteet ja erityispiirteet. Tutkinnon painoarvon tulee olla sellainen, että se kannustaa koko tutkinnon suorittamiseen. Tutkinnon osien riittävän suurella rahoitusosuudella mahdollistetaan puolestaan joustavat koulutuspolut ja yksilölliset valinnat.

3.4.1 Suoritusrahoitus ammatillisessa peruskoulutuksessa

Ammatillisessa peruskoulutuksessa suorituksiin perustuva rahoitus perustuisi suoritettuihin ammatillisiin perustutkintoihin ja niiden ammatillisiin tutkinnon osiin. Suoritettujen tutkinnon osien käyttäminen rahoituksen perusteena ottaa nykyistä paremmin huomioon tutkinnon osien suorittamisen myös muista tutkinnoista ja järjestämismuodoista.

Ammatillisten perustutkintojen tutkinnon osien paino määräytyisi niiden osaamispiste-laajuuden perusteella. Ammatillisten tutkintojen osien arvo on sama ammatillisena peruskoulutuksena ja näyttötutkintona suoritettavissa ammatillisissa perustutkinnoissa. Lisäksi huomioidaan vailla toisen asteen tutkintoa olevat opiskelijat. Rahoituksen tason määrittämisessä keskeisin tekijä ovat alakohtaiset kustannuskertoimet riippumatta tutkinnon suorittamistavasta. Tällä pyritään turvaamaan riittävä rahoituksen taso sekä tarvittavalle koulutuksen järjestämiselle että henkilökohtaistamiselle ja kannustamaan koulutuksen jär-

jestäjiä valitsemaan opiskelijan tarpeen kannalta tarkoituksenmukaisimman koulutuksen järjestämistavan.

Laskennassa käytettävät tutkintojen ja niiden osien suoritustiedot saadaan koulutuksen järjestäjiltä erillisellä tiedonkeruulla ennen vuotta 2017. Tutkinnon ja tutkinnon osien lukumääränä käytetään kolmen viimeisimmän käytettävissä olevan vuoden tietoja. Esimerkiksi vuonna 2017 käytettäisiin vuosien 2013–2015 tietoja (jos ovat käytettävissä). Tutkintoja painotettaisiin lisäksi erityisopiskelijoiden perusteella. Tiedonkeruussa tulisi jatkossa pystyä selvittämään, onko tutkinto erityisopiskelijan suorittama. Tätä ennen erityisopetus voitaisiin ottaa huomioon vain perusrahoituksessa.

Siirtymäaikana vailla toisen asteen tutkintoa olevien lukumääränä käytettäisiin tietoja tutkinnon suorittaneista, jotka eivät ole aiemmin suorittaneet toisen asteen tutkintoa (tietoa tutkinnon osittain ei ole vielä saatavissa tällä hetkellä).

Näyttötutkintojen osalta tiedot tutkinnoista ja niiden osista on tarkoitus tuottaa tutkintotoimikunnilta suoraan Opetushallituksen ylläpitämään AITU -tietokantaan, josta ne toimitetaan valtionosuuslaskentaan. Jatkossa (2017 alkaen) suoritustiedot on tarkoitus saada todennetun osaamisen rekisteristä, edellyttäen, että se voidaan toteuttaa esitetyssä aikataulussa.

3.4.2 Suoritusrahoitus ammatillisessa lisäkoulutuksessa ja oppisopimuskoulutuksessa

Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa ja oppisopimusmuotoisessa ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa suorituksiin perustuva rahoitus muodostuu tutkinnon osista ja tutkinnoista sekä vailla toisen asteen tutkintoa olevien määrästä. Tutkinnon osien ja tutkintojen rahallinen arvo määräytyy sen mukaan, kuinka paljon niitä on edellisen kolmen vuoden aikana (keskiarvo) tehty. Suorituksiin sisällytetään vain sellaiset tutkinnon osat ja tutkinnot, joissa valmistava koulutus ja tutkintotilaisuudet on järjestetty valtionosuusrahoitteisesti. Valtion talousarvion määrärahasta 60 % jaetaan suoritusrahoituksena tutkinnon osien perusteella, suoritettujen tutkintojen perusteella, erityisopiskelun perusteella ja ilman 2.asteen tutkintoa olevien perusteella (10 %).

Vailla toisen asteen tutkintoa olevien osalta painokerroin asetetaan siten, että sen perusteella osoitettu rahoitus vastaa noin 10 prosenttia toimintaan valtion talousarviossa osoitetusta rahoituksesta.

Ammatillisessa lisäkoulutuksessa tutkintojen osien koulutuksen järjestäjälle tuottama erilaista kustannusvaikutusta tasataan asettamalla tutkinnon osille niiden kustannuksiin ja laajuuteen perustuva painokerroin. Painokerroin asetetaan siten, että rahoitus ei vääristä koulutuksen järjestäjän tarjontaa suhteessa työelämän ja kansalaisten tarpeeseen. Ammatillisen lisäkoulutuksen osalta tutkinnon osan kustannuksiin perustuvan painokerroimen valmistelutyö on käynnissä Opetushallituksessa. Tutkinnon osien painokertoimet valmistellaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa tutkinnon osan ja tutkinnon arvo määräytyy:

- a Sen perusteella, kuinka paljon tutkinnon osia ja tutkintoja on valtionosuusrahoitteisesti tehty kolmena täytenä tiedonkeruuvuotena (keskiarvo) ja valtion talousarviossa toimintaan osoitettu euromäärä jaetaan ko. suoritteiden kokonaismäärällä.
- b Tutkinnon osia painotetaan kertoimilla sen mukaan, miten niiden järjestäjälle tuottamat kustannukset keskimäärin poikkeavat toisistaan.

- c Toteutettuja tutkintoja ja tutkinnon osia painotetaan edelleen alakohtaisesti. Alakohtaisessa painotuksessa sovelletaan tällä hetkellä käytössä olevia ammatillisen lisäkoulutuksen alakohtaisia painotuksia. Jatkotyössä selvitetään onko mahdollista siirtyä kaikessa ammatillisessa koulutuksessa samoihin alakohtaisiin painokertoimiin (koulutuskorit).
- d Tutkinnoissa huomioidaan erityisopiskelijoiden lisärahoitus kertoimella. Tutkintojen osien osalta asiaa selvitetään.
- e Ilman 2. asteen tutkintoa olevien lisärahoitus huomioidaan kertoimella.

Oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa alakohtaisia kertoimia (koulutuskorit) ei sovelleta, muutoin menettely on sama.

Työryhmän esitykset

- Sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa että lisäkoulutuksessa suoritusrahoituksen määräytymisperusteina käytetään suoritettuja tutkintoja ja tutkinnon osia.
- Koulutuksen järjestäjän rahoitus määräytyy sen mukaan kuinka monta tutkintoa tai tutkinnon osasuoritusta opiskelijat ovat suorittaneet kalenterivuoden aikana valtionosuusrahoituksessa suhteessa valtakunnallisiin suoritusten määriin, mihin alakohtaisiin koulutuskoreihin tutkinnot sijoittuvat, onko opiskelija erityistä tukea tarvitseva (tutkinnot) tai onko opiskelijalla aiempaa toisen asteen tutkintoa. Suoritemäärä lasketaan kolmen vuoden keskiarvona.
- Alakohtaisten kustannuserojen huomioon ottamiseksi kehitetään yhtenäinen alakohtainen koulutuskorimalli, joka soveltuisi sekä ammatilliseen peruskoulutukseen että ammatilliseen lisäkoulutukseen
- Erityisopiskelijat otetaan rahoitusta porrastavana tekijänä huomioon suoritettuihin tutkintoihin perustuvassa rahoituksessa
- Suorituksiin perustuvaa rahoitusta ei rajoiteta ajallisesti, vaan koulutuksen järjestäjä ja tutkintotoimikunnat voivat ilmoittaa tutkinnot ja niiden osat rahoituksen perusteeksi, kun suoritteet ovat syntyneet. Suoritteet voi ilmoittaa vain valtionosuusrahoitteisen koulutuksen opiskelijoista
- Oppisopimuskoulutuksena järjestettävässä ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa ei oteta huomioon alakohtaisia kustannuseroja
- Ammatillisen perustutkinnon osan arvo määrittyy sen perusteella, mikä on sen painoarvo suhteessa ammatillisen perustutkinnon ammatillisiin tutkinnon osiin. Tutkinnon osan painoarvo määritellään osaamispisteinä.
- Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon osan arvon määräytymisessä otetaan huomioon osan laajuus ja kustannusrakenteen eroavaisuudet tutkinnon osien välillä.

3.5 Vaikuttavuusrahoitus

Vaikuttavuuteen perustuvassa rahoituksessa rahoitusta kohdennettaisiin koulutuksen järjestäjien toiminnan ja laadun vaikuttavuuden perusteella. Tavoitteena on kannustaa ja ohjata koulutuksen järjestäjiä kohdentamaan koulutusta niille aloille, joilla on työvoimatarvetta sekä huolehtimaan koulutuksen työelämävastaavuudesta ja laadusta. Vaikuttavuusrahoitus huolehtisi osaltaan myös siitä, että suoritteisiin perustuva rahoitus ei ohjaisi

koulutuksen järjestäjiä toimimaan epätarkoituksenmukaisesti, esim. suuntaamaan tarjontaansa siten, että se maksimoi saatavan rahoituksen sen sijaan, että tarjottaisiin työelämän osaamistarpeisiin vastaavia tutkintoja ja niiden osia. Vaikuttavuusrahoitus ja suoriterahoitus muodostavat näin toisiaan tasapainottavan kokonaisuuden.

Vaikuttavuusrahoituksen osuus olisi nykyistä tulosrahoitusta suurempi. Työllistymisessä ja jatko-opintoihin sijoittumisessa otettaisiin huomioon koulutuksen järjestäjän toimintaympäristöön, koulutukseen sekä opiskelijoihin liittyviä tekijöitä siten, että vaikuttavuuden mittaaminen kohdistuu niihin toimiin, joihin koulutuksen järjestäjä voi toiminnallaan vaikuttaa. Ammatillisessa peruskoulutuksessa vaikuttavuusrahoituksen määräytymisessä käytettäisiin perustana nykyisen tulosrahoituksen vaikuttavuusmittaria, henkilöstön kehittämismittaria ja opettajien kelpoisuus -mittaria. Niitä kehitettäisiin tarpeen mukaan. Ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa opiskelija- ja työelämäpalaute otetaan osaksi vaikuttavuusrahoitusta siinä vaiheessa, kun palautemittaristo on kehitetty ja käyttöön otettavissa. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa nykyinen tutkintoihin perustuva tuloksellisuusrahoitus sisältyy jatkossa osaksi suoritukseen perustuvaa rahoitusta.

3.5.1 Ammatillinen peruskoulutus

Ammatillisessa peruskoulutuksessa vaikuttavuuteen perustuva rahoitus määrittyisi nykyisen tulosrahoituksen vaikuttavuusmittarin, henkilöstön kehittämismittarin ja opettajien kelpoisuus -mittarin perusteella. Sen mukaisesti tuloksellisuuden mittaaminen perustuu pääasiallisesti tutkinnon suorittamiseen sekä tutkinnon suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen perusteella.

Lisäksi otettaisiin käyttöön vuonna 2017 opiskelijapalautteeseen perustuva mittari, jonka perusteella myöhemmin jaettaisiin osa vaikuttavuusrahoituksesta. Työelämäpalautteen kehittäminen tehdään tämän jälkeen. Ensi vaiheessa vaikuttavuusrahoitus jaettaisiin nykyisen tulosrahoitusmittariston vaikuttavuusmittarin, henkilöstön kehittämismittarin ja opettajien kelpoisuus -mittarin perusteella (2017–2018) ja myöhemmin otettaisiin käyttöön opiskelijapalautemittari (2019, käytössä 2017 kerätyt tiedot), jota täydennetään työelämäpalauteosiolla sen valmistuttua. Koulutuksen järjestäjäkohtainen vaikuttavuusrahoitus määräytyisi tulosrahoituksen pistemäärän perusteella. Uudessa rahoitusjärjestelmässä tulosrahoitusta saisivat kaikki koulutuksen järjestäjät, kun nykyisessä järjestelmässä 4/5 koulutuksen järjestäjistä saa tulosrahaa. Vaikuttavuusrahoituksen suuruus määräytyisi ensi vaiheessa tulosrahoituksen indeksin pienimmän pistemäärän ylittävän pistemäärän ja koulutuksen järjestäjän koulutusaloilla painotetun kokonaisopiskelijavuosimäärän tulona. Mikäli koulutuksen järjestäjälle ei lasketa tulosindeksiä, tulosindeksin arvona käytetään keskimääräistä tulosindeksiä (pl. erityisoppilaitokset).

3.5.2 Ammatillinen lisäkoulutus

Vaikuttavuusrahoitus tuodaan ammatilliseen lisäkoulutukseen erikseen päätettävän siirtymäajan puiteissa. Vaikuttavuusrahoitus koostuu opiskelijapalautteesta ja työelämäpalautteesta.

Työryhmän esitykset

- Ammatillisessa peruskoulutuksessa työllistyminen, jatko-opintoihin sijoittuminen ja koulutuksen läpäisy ovat jatkossakin vaikuttavuutta mittaavia tekijöitä. Ammatillisen peruskoulutuksen vaikuttavuusrahoituksessa käytettäisiin perustana nykyistä ammatillisen

peruskoulutuksen tulosrahoituksen vaikuttavuusmittaria, henkilöstön kehittämismittaria ja opettajien kelpoisuus -mittaria. Henkilöstön kehittämismittarin sisältöä on tarkoitus kehittää.

- Ammatillisen peruskoulutuksen vaikuttavuusrahoitus määräytyisi ensi vaiheessa koulutuksen järjestäjän tulosrahoituksen pienimmän pistemäärän ylittävän pistemäärän ja koulutuksen järjestäjän painotetun opiskelijavuosimäärän tulona.
- Opiskelija- ja työelämäpalaute otetaan jatkossa mukaan yhdeksi vaikuttavuuden arviointikriteeriksi sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa että lisäkoulutuksessa. Palautteen soveltamisesta rahoituksen määräytymisperusteena säädetään siirtymäsäännöksiin siten, että voidaan varmistua siitä, että rahoituksen perusteena on riittävän laadukas ja kattava tietopohja. Opiskelija- ja työelämäpalaute otettaisiin osaksi rahoitusta, kun tarvittava mittaristo on kehitetty ja sen perusteella kerätyt tiedot ovat käytettävissä rahoituksen perusteena.
- Vaikuttavuusrahoituksen osuus olisi nykyistä tulosrahoitusta (3 %) suurempi.

3.6 Rahoituselementtien painot

3.6.1 Rahoituselementtien painot ammatillisessa peruskoulutuksessa

Ammatillisessa peruskoulutuksessa perusrahoituksen osuus olisi 49 % kokonaisrahoituksesta. Suoritusrahoituksen osuus olisi 41–45 % ja vaikuttavuusrahoituksen 6–10 %.

3.6.2 Rahoituselementtien painot ammatillisessa lisäkoulutuksessa ja oppisopimusmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa

Suoritusrahoituksesta maksettaisiin 60 % kaikesta rahoituksesta, opiskelijavuosista 35 % ja vaikuttavuusrahoituksesta 5 %. Mikäli palautteeseen perustuvaa tiedonkeruuta ei ole mahdollista toteuttaa sellaisella aikataululla, että sitä voidaan soveltaa vuoden 2017 rahoituksen perusteena, osoitetaan järjestäjille vielä vuonna 2017 opiskelijavuosista 40 % kokonaisrahoituksesta.

3.7 Kokonaisrahoituksen määräytyminen ja rahoituksen toimeenpano

Hallitus on vuosia 2015–2018 koskevassa valtioneuvoston kehyspäättöksessä päättänyt, että rahoituksen määräytymisestä todellisen kustannuspohjan perusteella luovutaan ja toisen asteen koulutukseen kohdennettava (valtion) rahoituksen kokonaismäärä muutetaan talousarvioon perustuvaksi yliopistoja ja ammattikorkeakouluja vastaavasti.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa (oppilaitosmuotoinen ja oppisopimusmuotoinen) koulutuksen järjestäjien rahoitus muodostuu valtionosuudesta ja kunnan rahoitusosuudesta. Talousarviosidonnaisessa mallissa valtion talousarviossa päätetyt rahoituksen enimmäismäärät asettavat ammatillisessa lisäkoulutuksessa toiminnalle määrärahakaton, mikä määrää myös suoraan jokaiselle rahoituselementille kohdentuvan rahoituksen.

Määräraha muodostuisi edellisen vuoden määrärahasta, johon on lisätty indeksikorotus. Kustannustason nousu otettaisiin huomioon indeksillä, kuten korkeakoulujen rahoituksessa. Eduskunta voi myös halutessaan päättää määrärahan lisäämisestä laadun ja laajuuden muutoksissa sekä määrärahan korotuksista, jos määräraha on jäänyt jälkeen toteutuneesta kustannustasosta. Kustannuksia seurataan ja kustannustiedot voivat vaikuttaa valtion talousarvioon sen mukaan mitä Eduskunta asiasta päättää.

Ammatilliselle perus- ja lisäkoulutukselle muodostetaan yhteinen indeksi, joka kuvaa ammatillisen koulutuksen kustannusrakenteen muodostumista. Indeksissä huomioidaan ammatillisen koulutuksen kustannusrakenne, joka muodostuu palkkakustannuksista, palvelujen ja tarvikkeiden kustannuksista, kiinteistöjen ylläpitokustannuksista sekä investointikustannuksista. Indeksä rakennetaan olemassa olevista indekseistä, jotka kuvastavat edellä kuvattuja kustannustekijöitä.

Työryhmän esitykset

- Muutettaessa ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitus talousarvionvaraiseksi, rahoituksen tason ajantasaisuus suhteessa kustannustason muutoksiin tulee varmistaa kustannustason muutosta kuvaavalla indeksillä. Indeksä tulee kehittää siten, että kuvaa mahdollisimman hyvin ammatillisen koulutuksen kustannustason kehitystä.

3.8 Rahoituksen perusteena käytettävä tietopohja ja tiedonkeruu

Rahoituksen perustana käytettävä tietopohja tulee olemaan osin nykyistä laajempi ja moninaisempi, johtuen siitä, että rahoituksen määräytymisessä tullaan käyttämään opiskelijavolyymien ohella tietoja suoritetuista tutkinnoista ja niiden osista. Lisäksi toteutuneita kustannuksia hyödynnetään koulutusalojen painojen määrittelyssä. Vaikka rahoitustason lakisääteisestä kustannuspohjasidonnaisuudesta luovutaan, ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen kustannustiedonkeruusta ei luovuta, mutta sitä supistetaan. Ammatillisen koulutuksen kustannusten kokonaisuutta sekä järjestämismuotoja ja koulutusaloja koskevia kustannustietoja tullaan tarvitsemaan jatkossakin kustannusten ja toiminnan seurannan vuoksi ja koulutustarjonnan ja rahoituksen suuntaamiseksi. Tästä syystä kustannustiedonkeruun tulee olla lakisääteistä.

Rahoituksen määräytymisen perusteena käytettäisiin tietoja, jotka kerätään koulutuksen järjestäjiltä ja tutkintotoimikunnilta OPH:n ylläpitämään Oppijan verkkopalvelukokonaisuuteen tai saadaan Tilastokeskukselta. Tavoitteena on automatisoida tiedonkeruu siten, että esimerkiksi koulutuksen järjestäjiltä kerättävät tiedot voitaisiin saada suoraan opintohallinnon järjestelmistä rajapintojen kautta. Myöhemmin tutkintoja ja tutkintojen osia koskevat tiedot olisi tarkoitus saada todennetun osaamisen rekisteristä. Päällekkäisestä tiedonkeruusta OPH:n ja Tilastokeskuksen välillä pyritään luopumaan viiden vuoden kuluessa.

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoituksen määräytymisen perusteena käytettävä tietopohja muodostuu opiskelijavuositiedoista, suoritetuista tutkinnoista ja niiden osista, saatavuuden ja järjestämisedellytysten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi käytettävistä tiedoista, kuten erityisopiskelijat ja vailla toisen asteen tutkintoa olevat sekä koulutuksen kustannustiedoista. Lisäksi ammatillisessa peruskoulutuksessa tietopohjaan kuuluu myös tuloksellisuusrahoituksen mittaristossa tarvittavat tiedot (mm. työllistyminen, jatko-opintoihin sijoittuminen, tutkintojen suorittaminen, taustamuuttajat). Perusrahoituksen perustana olevat opiskelijavuositiedot on tarkoitus kerätä koulutusaloittain ja tarkemmin porrastusperusteittain lukuun ottamatta oppisopimuskoulutusta. Näiden osalta selvitetään mahdollisuudet yhdistää alakohtaiset tiedot koulutuskoreihin. Ne kerättäisiin suoraan koulutuksen järjestäjiltä. Opiskelijavuositiedot on tarkoitus kerätä siten, että ne voidaan hakea suoraan koulutuksen järjestäjien opintohallinnon järjestelmistä rahoituksen laskentaa varten rajapintojen kautta.

Rahoituksen määräytymisen perusteena käytettävät tiedot koskisivat varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltävää vuotta (rahoitusvuosi -2) ja osassa rahoitusosioista kahta sitä

edeltänyttä vuotta (yhteensä 3 vuoden tiedot). Tämä johtuu siitä, että koulutuksen volyymin laajuuden mittaamisessa siirryttäisiin käyttämään opiskelijavuotta tammikuun ja syyskuun opiskelijamääriä kuvaavien tilastointipäivien sijaan.

Tutkintoja ja niiden osia koskevat tiedot kerätään ammatillisena peruskoulutuksena suoritettujen perustutkintojen ja niiden osien osalta koulutuksen järjestäjiltä opintohallinto-ohjelmien kautta. Näyttötutkintojen osalta koulutuksen järjestäjät toimittavat ehdolliset tutkintotiedot opintohallinto-ohjelmien kautta OPH:n tietojärjestelmään ja hyväksytyt tiedot tutkinnoista ja niiden osista saadaan tutkintotoimikunnilta suoraan Opetushallituksen ylläpitämään AITU-tietokannasta. Näyttötutkintojen osia koskevien tietojen ajantasainen käytettävyys edellyttää muutoksia tutkintotoimikuntien hyväksymiskäytäntöihin, koska nykykäytännön mukaisesti tutkintotoimikunnat hyväksyvät pääsääntöisesti vain valmiit tutkinnot.

Rahoituksen perusteena käytettävän tietopohjan rakentaminen edellyttää uudentyyppisten tietojen keräämistä ja aikasarjojen muodostamista niistä ja rahoituksen tietopohjan rakentaminen vie aikaa useamman vuoden. Tästä syystä tarvitaan siirtymäaika, jonka puitteissa käytettäisiin soveltuvaa tietopohjaa, joka mahdollisimman hyvin vastaisi rahoituksen määräytymisen perusteena käytettävää tietopohjaa. Siirtymäaikana koulutuksen järjestäjän rahoituksen tason vuotuisia muutoksia pienennetään ja siirrytään asteittain soveltamaan uutta rahoitusmallia. Koulutuksen järjestäjäkohtaisen rahoituksen muutosten vaihteluvälin pienentäminen voidaan toteuttaa rahoitusmallin eri elementtien suhteellisia painoarvoja muuttamalla. Alkuvaiheessa esimerkiksi perusrahoituksen osuus voi olla suurempi ja se pienenee asteittain, kunnes rahoitusmalli on kaikilta osin käytössä.

Työryhmän ehdotukset

- Uuteen rahoitusmalliin siirtyminen tapahtuu riittävän pitkän siirtymäajan puitteissa. Koulutuksen järjestäjien kokonaisrahoituksen tason muutoksia hallittaisiin/pienennettäisiin asettamalla rahoitusmallissa perusrahoituksen taso aluksi korkeammaksi ja pienentämällä sitä asteittain siirtymäajan puitteissa.
- Rahoituksen perusteena olevien tietojen keruu tulee automatisoida mahdollisimman kattavasti, jotta tiedonkeruusta aiheutuva lisätyö voidaan minimoida.

4 Ohjausrakenne, järjestämisluvat ja rahoitusohjaus

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmän lisäksi kehitetään säätely- ja ohjausjärjestelmää. Säätelyjärjestelmän tulee yhtäältä mahdollistaa koulutuksen järjestäjille tarkoituksenmukainen liikkumavara vastata joustavasti ja tehokkaasti koulutuskysyntään, toisaalta luoda selkeät puitteet koulutuksen järjestäjän toiminnalle ja kansalliselle koulutuspoliittiselle ohjaukselle. Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen säätelyjärjestelmä muodostuisi kolmesta peruselementistä: rahoitusjärjestelmästä/perusteista, koulutuksen järjestämisluvista ja rahoituspäätöksistä. Rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti ammatillisen koulutuksen järjestämisluvat uusitaan vuoden 2017 alusta lukien eli samassa aikataulussa, kuin uutta rahoitusjärjestelmää ensimmäistä kertaa sovelletaan. Rakennepoliittisessa ohjelmassa ei ole kirjattu säätelyjärjestelmän sisältöä. Toisen asteen koulutuksen rakenteellisen uudistuksen toteuttamiseksi on asetettu projektiryhmä ja ohjausryhmä.

4.1 Ammatillinen peruskoulutuksen säätely

Perustutkintotavoitteisen koulutuksen osalta koulutuksen järjestämisluvalla säädettäisiin koulutuksen järjestäjän koulutustehtävästä ja annettaisiin tarpeelliset määräykset mm. koulutusaloista, joilla koulutusta saa järjestää sekä mahdollisista erityisistä koulutustehtävistä. Lupansa puitteissa koulutuksen järjestäjä saisi lähtökohtaisesti päättää koulutuksen suuntaamisesta työelämän tarpeiden mukaisesti eri aloille. Luvassa voitaisiin kuitenkin asettaa rajoituksia joidenkin erityisalojen koulutuksen järjestämisen suhteen (esim. metsäkoneenkuljettajakoulutus, kulttuuriala, nuoriso- ja vapaa-aika). Tällä varmistettaisiin se, että koulutustarjonta vastaa työelämän tarpeita. Luvassa voidaan antaa määräyksiä myös opetuskielestä ja paikkakunnista, joilla opetusta voidaan tarjota.

Koulutustarjonnan määrällinen säätely perustuisi ammatillisen peruskoulutuksen osalta koulutuksen järjestämisluvassa säädettävään opiskelijavuosien enimmäismäärään. Opiskelijavolyymisäätely ei lähtökohtaisesti olisi alakohtaista, vaan koulutuksen järjestäjä päättäisi tarjonnasta sekä tutkinnon suorittamismuodosta järjestämisluvan alakohtaisten määräysten ja kokonaisopiskelijavuosimääränsä puitteissa.

Ammatillisen peruskoulutuksen eri järjestämismuotojen opiskelijavolyymisäätelyn tulisi tukea myös koulutuksen järjestäjäarakenteen uudistamisen tavoitteiden toteutumista. Koulutuksen järjestäjäarakenteen vahvistamisen ohella koulutuksen tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisääminen edellyttävät, että ohjaus- ja säätelyjärjestelmän puitteissa voidaan

koulutuksen järjestäjien toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksellisuudelle asettaa selkeät tavoitteet, luoda vakautta toiminnalle ja antaa järjestäjille riittävästi liikkumavaraa tehokkaiden koulutusratkaisujen kehittämiseksi ja käytölle. Rahoitusjärjestelmän suoritus- ja vaikuttavuuselementit yhdessä koulutuksen järjestämislupasäätelyn kanssa antavat tähän laajat mahdollisuudet.

4.2 Ammatillisen aikuiskoulutuksen (oppilaitosmuotoinen lisäkoulutus ja oppisopimuskoulutus) säätelyn eri näkökulmia

Työmarkkinoilla ollaan siirrytty vaiheeseen, jossa muutokset ovat nopeita ja osin yhä kiihtyneitä. Ammattien sisällöt muuttuvat ja uusia ammatteja syntyy vanhojen kadotessa. Työmarkkinoiden muutos ei kaikilta osin ole suoraviivaista, vaan tapahtuu myös ennakkoimattomasti äkillisinä rakennemuutoksina. Keskeinen keino yritysten ja julkisyhteisöjen muutokseen sopeutumisessa on työvoiman osaamisen kehittäminen ja päivittäminen. Yritysten menestyksellinen ja hallittu muutos toimintastrategiassa edellyttää kohdennettua henkilöstön osaamisen kehittämistä, joka usein on sidottu työyhteisön kehittämiseen.

Yksilötasolla työelämän muutos tarkoittaa pakkoa sopeutua uuteen tilanteeseen. Ammatillinen aikuiskoulutus on keskeinen työväline silloin kun henkilö joutuu muuttamaan työtehtäviä omassa työssään tai vaihtamaan ammattia. Joustavat siirtymät työstä työhön ja uudistumismahdollisuudet omassa työssä ovat edellytyksiä korkealle työllisyysasteelle ja kansantalouden kestävyydelle.

Ammatillisella aikuiskoulutuksella julkinen valta osaltaan kehittää työelämää, edesauttaa uusien tuotantomallien syntymistä ja huolehtii työvoiman osaamiseen liittyvistä valmiuksista osallistua täysipainoisesti työelämään.

4.3 Johtopäätökset ammatillisen koulutuksen säätelystä

Työryhmässä on käyty keskustelua siitä, miten ammatillisen koulutuksen ohjaus parhaiten ja tehokkaimmin voidaan toteuttaa, jotta sitä voitaisiin ohjata riittävän vahvasti. Työryhmä ei tee asiaa koskevaa ehdotusta. Rahoitus on turvattava koko ammatillisessa koulutuksessa.

Kuvaus ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän laskentakaavoista, koelaskelmista ja tiedonkeruusta

Kuvaus tulee täsmentymään vielä mm. painokertoimien osalta, jotka ovat vielä luonnosvaiheessa.

Kaavat koskevat seuraavia järjestämismuotoja

Kirjainlyhenteiden selitykset:

- A= alakohtaisuus /hintaryhmät ja erityisen kalliit alat huomioitu
(jatkossa tarkoitus kehittää kaikille järjestämismuodoille yhteiset koulutuskorit)
- E = ei alakohtaista huomiointia

	Ammatillinen peruskoulutus		Ammatillinen lisäkoulutus	
	oppilaitos- muotoinen	oppisopimus- muotoinen	oppisopimus- muotoinen	oppilaitos- muotoinen
Vaikuttavuusrahoitus^{*)}				
Työllistyminen, jatko-opinnot	A			
Opiskelija/työelämä-palaute	E	E	E	E
Suoritusrahoitus^{*)}				
Tutkinnot	A	E	E	A
Erityisopiskelijoiden lisärahoitus, laskennallinen	E	E	E	E
Tutkinnon osat	A	E	E	A
Ilman 2.asteen tutkintoa olevien lisärahoitus, laskennallinen	E	E	E	E
Perusrahoitus^{*)}				
Opiskelijavolyymi	A	E	E	A
Erityisopiskelijoiden lisärahoitus	E	E	E	E

^{*)} Eivät koske erityistä koulutustehtävää erityisopetuksessa, laskelmien luvut sisältävät tällä hetkellä talouskoulu-opiskelijat ja työnjohtokouluskokeilun opiskelijat

Nykyisten koulutusalojen, erityisen kalliiden alojen ja hintaryhmien tilalle on tarkoitus rakentaa koulutuskorit, jotka kuvaavat eri tutkintojen/koulutusalojen kustannuseroja. Koulutuskorien määrittelyssä selvitetään mahdollisuuksia käyttää ISCED-uudistuksen (International Standard Classification of education) mukaisia määrittelyjä.

Koulutuksen järjestäjien rahoitus saadaan, kun rahoitusosiolle varattu euromäärä jaetaan kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteille siinä suhteessa, kuin suoritteita on muodostunut.

Rahoitus muodostuu seuraavalla kaavalla

Rahoitusosion kokonaisrahoitus x (koulutuksen järjestäjän suorite /
valtakunnalliset suoritteet yhteensä)

Laskentakaavat

	Oppilaitosmuotoinen peruskoulutus	Oppilaitosmuotoinen lisäkoulutus	Oppisopimus-koulutus
Vaikuttavuusrahoitus			
Työllistyminen, jatko-opinnot	(tulosisindeksin arvo – valtakunnallisesti alin tulosisindeksin arvo) x koulutuskorikertoimilla painotetut opiskelijavuodet		
Opiskelija/ työelämäpalaute	kaikkien opiskelijapalautteiden yhteenlasketut pisteet		
Suorituksiin perustuva rahoitus			
Tutkinnot			
- tutkinnot	koulutuskorin tutkintojen määrä x koulutuskorikerroin		tutkintojen määrä
- erityisopiskelijoiden lisärahoitus, laskennallinen	erityisopiskelijoiden suorittamien tutkintojen määrä x erityisopetuksen lisärahoituksen painokerroin		
Tutkinnon osat			
- tutkinnon osat	koulutuskorin tutkinnon osien määrä x tutkinnon osan painokerroin x koulutuskorikerroin		tutkinnon osien määrä x tutkinnon osan painokerroin
- ilman 2. asteen tutkintoa olevat, laskennallinen	ilman 2. asteen tutkintoa olevien suorittamien tutkinnon osien lukumäärä x ilman 2. asteen tutkintoa olevien painokerroin		
Perusrahoitus			
Vakauserä			
Opiskelijavolyymi, tutkintotavoitteinen			
- opiskelijavolyymi	koulutuskorin opiskelijavuodet x koulutuskorikerroin		opiskelijavuodet
- erityisopiskelijat	Erityisopiskelijoiden opiskelijavuodet x erityisopiskelijoiden painokerroin		

Vaikuttavuusrahoitus

Työllistyminen, jatko-opinnot	
Suoritteen kaava	(tulosisindeksin arvo – valtakunnallisesti alin tulosisindeksin arvo) x koulutuskorikerroin x painotetut opiskelijavuodet
Tarkempi kuvaus	Tulosisindeksin arvo määräytyy kolmesta tulosismittarista: vaikuttavuusmittarista, henkilöstön kehittämismittarista ja henkilöstön kelpoisuus –mittarista. Rahoitusosio koskee vain oppilaitosmuotoista ammatillista peruskoulutusta (ei kuitenkaan erityisoppilaitoksia). Tällä hetkellä koulutuskorikerroin sijasta käytetään koulutusaloilla ja porrastuksilla painotettuja tutkintoon johtavia opiskelijavuosia. Henkilöstön kehittämismittarin sisältöä on tarkoitus kehittää.
Erytysuomiot koelaskelmista	Käytetty OPH:n tulosrahoituksen pisteitä (rahoitus 2013). Niille koulutuksen järjestäjille, joille ei ole nykyrahoituksessa laskettu tulosisindeksin arvoa (esim. hyvin pieni koulutuksen järjestäjä), laskelmissa on käytetty kaikkien koulutuksen järjestäjien keskiarvoa. Opiskelijavuosina käytetty OPH:n perustietokyselyn 20.9.2012 tutkintoon johtavia opiskelijamääriä.
Määrärahan muodostuminen	suoraan lainsäädännöstä %-osuutena
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään yhden vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2)
Tiedonkeruu	TK: tulosisindeksin arvot, Oppijan verkkopalvelu: opiskelijavuodet
Tiedonkeruu siirtymäaikana	Opiskelijavuosien sijasta käytettäisiin nykyisiä laskentapäivien painotettuja keskiarvoja vuosien 2013-2016 osalta
Opiskelija/työelämä -palaute	
Suoritteen kaava	kaikkien opiskelijapalautteiden yhteenlasketut pisteet
Tarkempi kuvaus	Opiskelijapalautejärjestelmä kehitetään vuoteen 2017 mennessä. Työelämäpalautteen kehittäminen tehdään tämän jälkeen. Kaavassa oleva kaikkien opiskelijapalautteiden yhteenlaskettujen pisteiden summa kannustaisi koulutuksen järjestäjiä keräämään palautteen mahdollisimman monelta opiskelijalta, jolloin palautteen tulokset olisivat luotettavampia.

Erityishuomiot koelaskelmista	Koelaskelmien kaava tällä hetkellä: tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijamäärä (ei ole painotettu) Tietopohjana käytetty: Opiskelijamäärä 20.9.2012 OPH:n perustietokyselystä (amm.pt), keski-arvo opiskelijamäärästä 20.1.2013 ja 20.9.2013 OPH:n perustietokysely (oppisopimus), vuoden 2013 rahoituspäätöksen opiskelijavuodet (ilman nuorten aikuisten osaamisohjelman opiskelijatyövuosia ja ilman muun koulutuksen opiskelijatyövuosia) (lisäkoulutus)
Määrärahan muodostuminen	suoraan lainsäädännöstä %-osuutena
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään yhden vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2)
Tiedonkeruu	Aipal -järjestelmä osana Oppijan verkkopalvelukokonaisuutta, palautekysely kehitetään 2017 mennessä
Erityisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	Pidempi siirtymäaika, jona aikana perusrahoitus olisi palautteen %-osuiden verran suurempi ja laskisi, kun palaute tulee mukaan.

Suoritusrahoitus

Tutkinnot																																											
Suoritteen kaava	Oppilaitosmuotoinen koulutus: koulutuskorin tutkintojen määrä x koulutuskorikerroin Oppisopimuskoulutus: tutkintojen määrä																																										
Tarkempi kuvaus	Oppilaitosmuotoisessa perustutkinnossa koulutusaloille määritellään tällä hetkellä ennen koulutuskorikerroimen käyttöön ottoa omat painokertoimet ja erityisen kalliit alat saavat vielä lisärahoituksen. Esimerkiksi musiikkialan perustutkinnon rahoitus muodostuu sekä koulutusalan rahoituksesta että musiikkialan perustutkinnolle varatusta lisärahoituksesta. Jotta euromäärät on helpompi hahmottaa nykyisen rahoituksen kaltaisesti, rahoitusosion kokonaisuusmäärä voidaan jakaa yllä kuvatulla kaavalla, jolloin saadaan selville, kuinka paljon rahoitetaan tutkintoa, jonka painoarvo on yksi. Alla olevassa ammatillisen peruskoulutuksen painokerroin -taulukossa "ankkurialaksi" on valittu liiketalouden ja hallinnon ala, joka saa painokertoimen yksi. Muiden alojen painokertoimet on määritetty suhteessa tähän ankkuralaan. Painokertoimien arvot tulevat vielä muuttumaan jonkin verran, kun niitä päivitetään vastaamaan kustannusrakennetta. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Koulutusalat</th><th>Painokerroin</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>1 Hum. ja kasv. ala</td><td>1,25</td></tr> <tr><td>2 Kulttuuriala</td><td>1,35</td></tr> <tr><td>3 Yht. Tiet. Liik. tal. ala</td><td>1,00</td></tr> <tr><td>4 Luonnontiet. ala</td><td>1,05</td></tr> <tr><td>5 Tekn. ja liik. ala</td><td>1,35</td></tr> <tr><td>6 Luonnonv. ala</td><td>1,65</td></tr> <tr><td>7 Sos., terv. ja liik. ala</td><td>1,10</td></tr> <tr><td>8 Matk., rav., tal.ala</td><td>1,35</td></tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Tutkintojen/koulutusohjelmien lisärahoitus</th><th>Painokerroin</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>Musiikkialan perustutkinto</td><td>0,50</td></tr> <tr><td>Rakennusala/maanrakennus</td><td>0,35</td></tr> <tr><td>Merenkulkualan pt.</td><td>0,20</td></tr> <tr><td>Logistiikan pt. (ilm. linja-auton kul.)</td><td>0,25</td></tr> <tr><td>Logistiikan pt. (linja-aut+yhdist.)</td><td>0,45</td></tr> <tr><td>Lentokoneasennuksen pt.</td><td>0,55</td></tr> <tr><td>Elintarvikealan pt.</td><td>0,60</td></tr> <tr><td>Metsäalan pt. (metsäkoneen kulj.)</td><td>1,25</td></tr> <tr><td>Metsäalan pt. (muut)</td><td>0,45</td></tr> <tr><td>Hevostalouden pt.</td><td>0,40</td></tr> <tr><td>Liikunnanohjauksen pt.</td><td>0,60</td></tr> </tbody> </table>	Koulutusalat	Painokerroin	1 Hum. ja kasv. ala	1,25	2 Kulttuuriala	1,35	3 Yht. Tiet. Liik. tal. ala	1,00	4 Luonnontiet. ala	1,05	5 Tekn. ja liik. ala	1,35	6 Luonnonv. ala	1,65	7 Sos., terv. ja liik. ala	1,10	8 Matk., rav., tal.ala	1,35	Tutkintojen/koulutusohjelmien lisärahoitus	Painokerroin	Musiikkialan perustutkinto	0,50	Rakennusala/maanrakennus	0,35	Merenkulkualan pt.	0,20	Logistiikan pt. (ilm. linja-auton kul.)	0,25	Logistiikan pt. (linja-aut+yhdist.)	0,45	Lentokoneasennuksen pt.	0,55	Elintarvikealan pt.	0,60	Metsäalan pt. (metsäkoneen kulj.)	1,25	Metsäalan pt. (muut)	0,45	Hevostalouden pt.	0,40	Liikunnanohjauksen pt.	0,60
Koulutusalat	Painokerroin																																										
1 Hum. ja kasv. ala	1,25																																										
2 Kulttuuriala	1,35																																										
3 Yht. Tiet. Liik. tal. ala	1,00																																										
4 Luonnontiet. ala	1,05																																										
5 Tekn. ja liik. ala	1,35																																										
6 Luonnonv. ala	1,65																																										
7 Sos., terv. ja liik. ala	1,10																																										
8 Matk., rav., tal.ala	1,35																																										
Tutkintojen/koulutusohjelmien lisärahoitus	Painokerroin																																										
Musiikkialan perustutkinto	0,50																																										
Rakennusala/maanrakennus	0,35																																										
Merenkulkualan pt.	0,20																																										
Logistiikan pt. (ilm. linja-auton kul.)	0,25																																										
Logistiikan pt. (linja-aut+yhdist.)	0,45																																										
Lentokoneasennuksen pt.	0,55																																										
Elintarvikealan pt.	0,60																																										
Metsäalan pt. (metsäkoneen kulj.)	1,25																																										
Metsäalan pt. (muut)	0,45																																										
Hevostalouden pt.	0,40																																										
Liikunnanohjauksen pt.	0,60																																										

	Ammatillisessa lisäkoulutuksessa koelaskelmissa on käytetty nykyisen lainsäädännön hintaryhmiä. Pyrkimys on yhteisiin "koulutuskoreihin", jolloin samat painokertoimet toimisivat molemmissa oppilaitosmuotoisissa järjestämisuodoissa. Tällä hetkellä painokertoimet ovat koelaskelmissa nykyisen rahoituslain mukaiset: <table><tr><th colspan="11">Hintaryhmät</th></tr><tr><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5a</th><th>5b</th><th>6a</th><th>6b</th><th>7a</th><th>7b</th><th>8</th></tr><tr><td>0,9</td><td>1,0</td><td>0,8</td><td>0,9</td><td>1,0</td><td>1,8</td><td>1,1</td><td>1,8</td><td>0,9</td><td>1,0</td><td>0,9</td></tr></table>	Hintaryhmät											1	2	3	4	5a	5b	6a	6b	7a	7b	8	0,9	1,0	0,8	0,9	1,0	1,8	1,1	1,8	0,9	1,0	0,9
Hintaryhmät																																		
1	2	3	4	5a	5b	6a	6b	7a	7b	8																								
0,9	1,0	0,8	0,9	1,0	1,8	1,1	1,8	0,9	1,0	0,9																								
Erytishuomiot koelaskelmissa	Oppilaitosmuotoinen koulutus koelaskelmissa: koulutusalan tutkintojen lukumäärä (3 vuoden keskiarvo) kerrotaan koulutusalojen eroja kuvaavalla painokertoimella (pt) tai hintaryhmän painokertoimella (lisäkoulutus) + perustutkinnossa erityisen kalliin tutkinnon tai koulutusohjelman lukumäärä kerrotaan ko. lisärahoitustarvetta kuvaavalla painokertoimella Painokertoimien arvot tulevat vielä muuttumaan jonkin verran oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa, kun niitä päivitetään vastaamaan kustannusrakennetta. Tietopohjana käytetty: oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa Tilastokeskuksen keräämää tietoa tutkinnoista vuosina 2010–2012 opetushallinnon alaisessa koulutuksessa, muissa järjestämisuodoissa on käytetty OPH:n kustannuskyselyssä kerättyjä tietoja tutkintojen määristä vuosilta 2010–2012																																	
Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määriteltäisiin, että %-osuus muodostuisi yhteismitallistettujen tutkintojen ja erityisopiskelijoiden määrän perusteella (määräraha jakaantuisi tutkinnoille ja erityisopiskelijoiden lisärahoitukselle siinä suhteessa, kuin ko. suoritteita on kyseisenä vuotena mukana laskelmissa).																																	
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään kolmen vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2, rahoitusvuosi -3, rahoitusvuosi -4), joista lasketaan keskiarvo																																	
Tiedonkeruu	2017 alkaen: Ops-perusteinen: Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä tutkintomäärien siirto rajapintojen kautta todennetun osaamisen rekisteriin. Näyttötutkinto: Alustava suunnitelma: Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä tutkintomäärien siirto ehdollisena oppijan verkkopalvelukokonaisuuden sisällä olevaan AITU-järjestelmään, josta tiedot siirtyvät todennetun osaamisen rekisteriin ja takaisin koulutuksen järjestäjälle, kun tutkintotoimikunta on hyväksynyt tutkinnon.																																	
Erytisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	Ops-perusteinen: Tilastokeskuksen aineisto Näyttötutkinto: OPH:n kustannustiedonkeruu (tieto kerätään nykyisinkin)																																	
Erytisopiskelijoiden lisärahoitus, laskennallinen (osana tutkintojen rahoitusta)																																		
Suoritteen kaava	erityisopiskelijoiden suorittamien tutkintojen määrä x erityisopetuksen lisärahoituksen painokerroin																																	
Tarkempi kuvaus	Eri vuosina erityisopiskelijoiden määrät vaihtelevat. Tämän takia erityisopiskelijoille ei määritellä suoraan %-osuutta lainsäädännössä, vaan erityisopiskelijoiden rahoituksen suuruus määräytyy osana tutkintojen rahoitusta käyttäen painokerrointa.																																	
Erytishuomiot koelaskelmissa	Koelaskelmien kaava tällä hetkellä: erityisopiskelijoiden osuus koko opiskelijamäärästä (erityisopiskelijoiden määrä / koko opiskelijamäärä) x tutkintojen määrä x erityisopetuksen lisärahoituksen painokerroin Koelaskelman kaava on laskennallinen, sillä erityisopiskelijoiden tutkintojen määrää ei tällä hetkellä tilastoida. Tämän takia käytetään OPH:n perustietokyselyn mukaisia erityisopiskelijoiden määriä: Erytisopiskelijoiden määrä 20.9.2012 OPH:n perustietokyselystä (amm.pt), keskiarvo erityisopiskelijoiden määrästä 20.1.2013 ja 20.9.2013 OPH:n perustietokysely (oppisopimus), vuoden 2013 rahoituspäätöksen erityisopiskelijoiden opiskelijatyövuodet (ilman nuorten aikuisten osaamisohjelman opiskelijatyövuosia ja ilman muun koulutuksen opiskelijatyövuosia) (lisäkoulutus) Tutkintotietoina käytetään vuosien 2010–2012 keskiarvoa tutkinnoista (oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa Tilastokeskuksen keräämää tietoa tutkinnoista vuosina 2010-2012 opetushallinnon alaisessa koulutuksessa, muissa järjestämisuodoissa OPH:n kustannuskyselyssä kerätyt tiedot tutkintojen määristä vuosilta 2010–2012)																																	

Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määriteltäisiin, että %-osuus muodostuisi yhteismitallistettujen tutkintojen ja erityisopiskelijoiden määrän perusteella (määräraha jakaantuisi tutkinnoille ja erityisopiskelijoiden lisärahoitukselle siinä suhteessa, kuin ko. suoritteita on kyseisenä vuotena mukana laskelmissa).
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään kolmen vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2, rahoitusvuosi -3, rahoitusvuosi -4), joista lasketaan keskiarvo
Tiedonkeruu	Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä erityisopiskelijoiden suorittamien tutkintojen yhteissumman siirto rajapintojen kautta oppijan verkkopalvelu -kokonaisuuteen
Erityisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	Pidempi siirtymäaika, jona aikana perusrahoituksen erityisopiskelijoiden rahoitus olisi vastaavasti suurempi ja laskisi, kun erityisopiskelijoiden tutkinnoista saadaan kerättyä aineisto rahoitusuudistuksen vaatimalla tavalla.
Tutkinnon osat	
Suoritteen kaava	oppilaitosmuotoinen koulutus: koulutuskorin tutkinnon osien määrä x tutkinnon osan painokerroin x koulutuskorikerroin oppisopimuskoulutus: tutkinnon osien määrä x tutkinnon osan painokerroin
Tarkempi kuvaus	Tutkinnon osissa huomioidaan sekä alakohtaiset erot (lukuun ottamatta oppisopimuskoulutusta) että tutkinnon osien painokertoimet. Tutkinnon osien laajuus ja osaamisen vaativuus vaihtelevat tutkinnon sisällä ja tutkintojen välillä. Jotta tutkinnon osia voitaisiin käyttää rahoituksen perusteena, kullekin tutkinnon osalle on muodostettava painoarvo, joka kuvaa kyseisen osan painoa suhteessa koko tutkintoon. Ammatillisessa peruskoulutuksessa tutkintojen painoarvo muodostetaan tutkinnon perusteiden osaamispisteistä, jotka suhteutetaan tutkinnon sisältämiin ammatillisten tutkinnon osien yhteismäärään. Lisäkoulutuksessa tutkinnon osien painokertoimet ovat kehitteillä.
Erityishuomiot koelaskelmissa	Koelaskelmien kaava oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa: koulutusalan tutkintojen lkm x koulutusalojen eroja kuvaava painokerroin + kalliin tutkinnon tai koulutusohjelman lkm x tutkinnon tai koulutusohjelman lisärahoitustarvetta kuvaava painokerroin Koelaskelmien kaava oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa: hintaryhmän tutkinnon osien määrä x hintaryhmän painokerroin Koelaskelmien kaava oppisopimuskoulutuksessa: tutkinnon osien määrä Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa ei ole kerätty tutkinnon osien määriä, joten koelaskelmissa on käytetty tutkintojen lukumääriä niiden sijasta. Oppisopimuskoulutuksessa ja oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa tutkintojen osia ei ole voitu painottaa tutkinnon osan laajuutta kuvaavalla painokertoimella, koska ne ovat parhailaan kehitteillä. Tietopohjana käytetty: oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa Tilastokeskuksen keräämää tietoa tutkinnoista vuosina 2010–2012 opetushallinnon alaisessa koulutuksessa, muissa järjestämismuodoissa on käytetty OPH:n kustannuskyselyssä kerättyjä tietoja tutkintojen osien määristä vuosilta 2010–2012
Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määriteltäisiin, että %-osuus muodostuisi yhteismitallistettujen tutkintojen ja ilman 2. asteen tutkintoa olevien määrän perusteella (määräraha jakaantuisi tutkinnon osille ja ilman 2. asteen tutkintoa oleville siinä suhteessa, kuin ko. suoritteita on kyseisenä vuotena mukana laskelmissa).
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään kolmen vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2, rahoitusvuosi -3, rahoitusvuosi -4), joista lasketaan keskiarvo
Tiedonkeruu	2017 alkaen: Ops-perusteinen: Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä tutkinnon osien määrien siirto rajapintojen kautta todennetun osaamisen rekisteriin. Näyttötutkinto: Alustava suunnitelma: Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä tutkinnon osien siirto <i>ehdollisena</i> oppijan verkkopalvelukokonaisuuden sisällä olevaan AITU-järjestelmään, josta tiedot siirtyvät todennetun osaamisen rekisteriin ja takaisin koulutuksen järjestäjälle, kun tutkintotoimikunta on hyväksynyt tutkinnon.
Erityisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	Ops-perusteinen: manuaalinen tiedonkeruu Oppijan verkkopalvelukokonaisuudessa olevaa lomakesovellusta hyödyntäen Näyttötutkinto: OPH:n kustannustiedonkeruu (tieto kerätään nykyisinkin)
Ilman 2. asteen tutkintoa olevien lisärahoitus, laskennallinen	
Suoritteen kaava	ilman 2. asteen tutkintoa olevien suorittamien tutkinnon osien lukumäärä x ilman 2. asteen tutkintoa olevien painokerroin

Tarkempi kuvaus	Eri vuosina ilman 2. asteen tutkintoa olevien suorittamien tutkinnon osien määrät vaihtelevat. Tämän takia ilman 2. asteen tutkintoa oleville ei määritellä suoraan %-osuutta lainsäädännössä, vaan rahoituksen suuruus määräytyy osana tutkintojen osien rahoitusta käyttäen painokerrointa. Mikäli opiskelijalla on jo aiempi 2. asteen tutkinto (ammattillinen tai lukio), opiskelijasta ei makseta lisärahoitusta. Opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa ilman 2. asteen tutkintoa olevien lisärahoituksella rahoitetaan osittain ammatitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot) ja vapaasti valittavat tutkinnon osat. Muu osa kyseisten osien rahoituksesta tulee perusrahoituksen kautta (3 vuoden opiskeluaika). Näyttötutkinnossa ei ole kyseisiä osia, mutta lisärahoitus maksetaan, jolloin koulutuksen järjestäjillä on erityinen rahoituskannuste ilman 2. asteen tutkintoa oleville.
Erytishuomiot koelaskelmissa	koelaskelmien kaava: Ilman 2. asteen tutkintoa olevat (prosenttiosuus kaikista suoritetuista tutkinnoista) x tutkinnon osien lkm x ilman 2. asteen tutkintoa olevien painokerroin Tällä hetkellä ilman 2. asteen tutkintoa olevista ei kerätä tietoa tutkinnon osittain, vaan tutkinnoittain (Tilastokeskus). Tämän takia koelaskelmissa käytetään %-osuutta, joka kertoo, kuinka monella koko tutkinnon suorittajista ei ole aiempaa 2. asteen tutkintoa ja tämä kerrotaan tutkinnon osien lukumäärällä ja painokertoimella. Rahoitusosio on tästä johtuen laskennallinen.
Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määriteltäisiin, että %-osuus muodostuisi yhteismitallistettujen tutkintojen osien ja ilman 2. asteen tutkintoa olevien määrän perusteella (määräraha jakaantuisi tutkinnon osille ja ilman 2. asteen tutkintoa oleville siinä suhteessa, kuin ko. suoritteita on kyseisenä vuotena tuotettu).
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään kolmen vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2, rahoitusvuosi -3, rahoitusvuosi -4), joista lasketaan keskiarvo
Tiedonkeruu	Oppijan verkkopalvelun osana todennetun osaamisen rekisteristä (tiedot kerätään osittain yhteishaun yhteydessä ja osittain opintojen kuluessa koulutuksen järjestäjän oppilashallintojärjestelmästä)
Erytisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	Tilastokeskuksen tutkintotiedoista (laskennallinen osuus).

Perusrahoitus – vakauserä

Opiskelijavolyymi	
Suoritteen kaava	oppilaitosmuotoinen koulutus: koulutuskorin opiskelijavuodet x koulutuskorikerroin, oppisopimuskoulutus: opiskelijavuodet
Tarkempi kuvaus	Opiskelijavolyymia mittaava yksikkö on opiskelijavuosi. Rahoituksessa asetetaan enimmäisraja sille, kuinka pitkän ajan opiskelija voidaan ilmoittaa rahoituksen perusteeksi, jolloin opiskelijavuosisirahoituksessa huomioitaisiin osaamisen tunnustaminen sekä kollektiivisesti (oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa ilman toisen asteen tutkintoa olevien maksimi opiskelijavuosisirahoitus olisi pidempikestoisen kuin niiden opiskelijoiden, joilla on jo toisen asteen tutkinto) että yksilöllisesti (esim. jonkin tutkinnon osan tunnustaminen, opiskeluajan kesto).
Erytishuomiot koelaskelmissa	Koelaskelmien kaava oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa: koulutusalan opiskelijamäärä x koulutusalojen eroja kuvaava painokerroin + kalliin tutkinnon tai koulutusohjelman opiskelijamäärä x tutkinnon tai koulutusohjelman lisärahoitustarvetta kuvaava painokerroin Koelaskelmien kaava oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa: hintaryhmän opiskelijatyövuodet (rahoituspäätöksen mukaiset) x hintaryhmän painokerroin Koelaskelmien kaava oppisopimuskoulutuksessa: oppisopimukset Tietopohjana käytetty: Opiskelijamäärä 20.9.2012 OPH:n perustietokyselystä (amm.pt), keskiarvo opiskelijamäärästä 20.1.2013 ja 20.9.2013 OPH:n perustietokysely (oppisopimus), vuoden 2013 rahoituspäätöksen opiskelijatyövuodet (ilman nuorten aikuisten osaamisohjelman opiskelijatyövuosia ja ilman muun koulutuksen opiskelijatyövuosia) (lisäkoulutus)
Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määriteltäisiin, että %-osuus muodostuisi yhteismitallistettujen opiskelijavuosien perusteella (määräraha jakaantuisi opiskelijavolyymille ja erityisopiskelijoiden lisärahoitukselle siinä suhteessa, kuin ko. suoritteita on kyseisenä vuotena ollut).
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään yhden vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2)

Tiedonkeruu	2017 alkaen: Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmistä opiskelijavuosien siirto rajapintojen kautta oppijan verkkopalvelu -kokonaisuuteen.
Erytisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	OPH:n perustietokyselyn aineiston käyttö vuosien 2015 ja 2016 osalta (oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus 20.1. ja 20.9. painotettu keskiarvo, oppisopimuskoulutus 20.1. ja 20.9. aritmeettinen keskiarvo, oppilaitosmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus toteutuneet opiskelijatyövuodet ilman nuorten aikuisten osaamisohjelman opiskelijatyövuosia ja muun koulutuksen opiskelijatyövuosia
Erytisopiskelijoiden lisärahoitus, laskennallinen (osana opiskelijavolymin rahoitusta)	
Suoritteiden kaava	Erytisopiskelijoiden opiskelijavuodet x erityisopiskelijoiden painokerroin
Tarkempi kuvaus	Eri vuosina erityisopiskelijoiden määrät vaihtelevat. Tämän takia erityisopiskelijoille ei määritellä suoraan %-osuutta lainsäädännössä, vaan erityisopiskelijoiden rahoituksen suuruus määräytyy osana opiskelijavolymin rahoitusta käyttäen painokerrointa.
Erytishuomiot koelaskelmissa	Tietopohjana käytetty: Erytisopiskelijoiden määrä 20.9.2012 OPH:n perustietokyselystä (amm.pt), keskiarvo erityisopiskelijoiden määrästä 20.1.2013 ja 20.9.2013 OPH:n perustietokysely (oppisopimus), vuoden 2013 rahoituspäätöksen erityisopiskelijoiden opiskelijatyövuodet (ilman nuorten aikuisten osaamisohjelman opiskelijatyövuosia ja ilman muun koulutuksen opiskelijatyövuosia) (lisäkoulutus)
Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määriteltäisiin, että %-osuus muodostuisi yhteismitallistettujen opiskelijavuosien ja erityisopiskelijoiden määrän perusteella (määräraha jakaantuisi opiskelijavolyymille ja erityisopiskelijoiden lisärahoitukselle siinä suhteessa, kuin ko. suoritteita on kyseisenä vuotena tuotettu).
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään yhden vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2)
Tiedonkeruu	Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä erityisopiskelijoiden opiskelijavuosien yhteissumman siirto rajapintojen kautta oppijan verkkopalvelu -kokonaisuuteen
Erytisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	OPH:n perustietokyselyn aineiston käyttö vuosien 2015 ja 2016 osalta (oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus 20.1. ja 20.9. painotettu keskiarvo, oppisopimuskoulutus 20.1. ja 20.9. aritmeettinen keskiarvo, oppilaitosmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus toteutuneet erityisopiskelijoiden opiskelijatyövuodet ilman nuorten aikuisten osaamisohjelman opiskelijatyövuosia ja muun koulutuksen opiskelijatyövuosia

Perusrahoituksen lisäosio

Perusrahoituksen lisäosio koskee ainoastaan oppilaitosmuotoista ammatillista peruskoulutusta. Lisäosiossa huomioidaan sellaiset muut koulutuksen järjestämisen kustannukset (valmentava ja valmistava koulutus, erityinen koulutustehtävä erityisopetuksessa, majoitus ja harkinnanvarainen korotus), joiden rahoittaminen ei ole perusteltua muiden osioiden puitteissa. Lisäosiolle varataan kokonaisrahoituksesta euromäärä tai osuus, joka muodostuu lainsäädännössä määriteltyjen kriteerien avulla.

Lainsäädäntöön sisällytetään **lisäosion perushinta**, johon kaikki lisäosion koulutuksen ja majoituksen rahoitukset sidotaan. Lisäosion perushintaa korotetaan vuosittain indeksillä. Tällöin lisäosion rahoitus on ennakoitava.

Laskentakaava lisäosiossa

opiskelija/majoitusvuodet x lisäosion perushinta x painokerroin

Lisäosio

Valmentava ja valmistava koulutus	Valma 1 opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x Valma 1:n painokerroin Erityisopiskelijan lisärahoitus: Valma 1 erityisopetuksen opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x Valma 1:n erityisopetuksen lisärahoituksen painokerroin
Erityinen koulutustehtävä erityisopetuksessa	Tutkintoon johtava ammatillinen peruskoulutus: Koulutusalan opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x koulutusalojen eroja kuvaava painokerroin Valma 2 –koulutus: Valma 2 opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x Valma 1:n painokerroin Vaikeasti vammaisten lisärahoitus: Koulunkäyntiavustajaa tarvitsevien opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x koulunkäyntiavustajaa tarvitsevien painokerroin Muiden vaikeasti vammaisten opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x muiden vaikeasti vammaisten painokerroin
Harkinnanvarainen korotus	Ei kaavaa, suuruus päätetään erikseen vuosittain
Majoitus	Majoituksen opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x majoituksen rahoitustasoa kuvaava painokerroin

Eri vuosina lisäosion kokonaisuromäärä vaihtelee opiskelijoiden /majoitettavien määrän mukaisesti.

Valmentava ja valmistava koulutus (Valma 1)							
Suoritteen kaava	Valmentava ja valmistava koulutus: Valmentavan ja valmistavan koulutuksen (Valma 1) opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x Valma 1:n painokerroin Erityisopiskelijan lisärahoitus: Valmentavan ja valmistavan koulutuksen (Valma 1) erityisopetuksen opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x Valma 1:n erityisopetuksen lisärahoituksen painokerroin						
Tarkempi kuvaus	Rahoitukseen on tarkoitus sisältyä jatkossa sekä kaikille Valma 1 -opiskelijoille samansuuruinen rahoitus että erityisopiskelijoille lisärahoitus.						
	Lisäosion perushintaa painotetaan kertoimilla seuraavasti: <table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>Painokerroin</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Valma 1</td><td>1</td></tr> <tr> <td>Valma 1 erityisopiskelijan lisärahoitus</td><td>0,5</td></tr> </tbody> </table> Valma 1:n yhden opiskelijavuoden rahoitus on siis saman suuruinen kuin lisäosion perushinta ja yhden erityisopetuksen opiskelijavuoden rahoitus yhteensä 1,5-kertainen. Oppisopimuskoulutuksen ennakkojakso luetaan kuuluvaksi Valma 1:een.		Painokerroin	Valma 1	1	Valma 1 erityisopiskelijan lisärahoitus	0,5
	Painokerroin						
Valma 1	1						
Valma 1 erityisopiskelijan lisärahoitus	0,5						
Erityishuomiot koelaskelmissa	Tietopohjana käytetty: Valmentavien ja valmistavien opiskelijoiden määrä 20.9.2012 OPH:n perustietokyselystä siten, että kaikkien vammaisten valmentavan ja kuntouttavan opetuksen opiskelijat on huomioitu erityisopiskelijoina ja muut opiskelijat (ohjaava ja valmistava koulutus sekä maahanmuuttajien valmistava koulutus) on huomioitu sen mukaan, miten heidät on ilmoitettu opiskelijoiksi (vain osa on ilmoitettu erityisopiskelijoiksi). Laskelmissa ei ole huomioitu talouskouluopetusta, eikä erityisen koulutustehtävän erityisopetuksessa piiriin kuuluvia opiskelijoita, jotka huomioidaan Valma 2:ssa.						
Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määritellään lisäosion perushinta, jolloin määrärahan suuruus määräytyy rahoitusosion kaavan perusteella (opiskelijavuosikohtainen rahoitus x opiskelijavuodet valtakunnallisesti)						
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään yhden vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2)						
Tiedonkeruu	2017 alkaen: Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä Valma 1 –opiskelijavuosien siirto rajapintojen kautta oppijan verkkopalvelu –kokonaisuuteen Valma 1 -erityisopiskelijoiden opiskelijavuosien yhteissumman siirto rajapintojen kautta oppijan verkkopalvelu –kokonaisuuteen						
Erityisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	OPH:n perustietokyselyn aineiston käyttö vuosien 2015 ja 2016 osalta (oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus 20.1. ja 20.9. painotettu keskiarvo)						

Erityinen koulutustehtävä erityisopetuksessa																							
Suoritteen kaava	Tutkintoon johtava ammatillinen peruskoulutus: Koulutusalan opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x koulutusalojen eroja kuvaava painokerroin Valma 2 –koulutus: Valma 2 opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x Valma 1:n painokerroin Vaikeasti vammaisten lisärahoitus: Koulunkäyntiavustajaa tarvitsevien opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x koulunkäyntiavustajaa tarvitsevien painokerroin Muiden vaikeasti vammaisten opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x muiden vaikeasti vammaisten painokerroin																						
Tarkempi kuvaus	Lisäosion perushintaa painotetaan koulutusalojen eroja kuvaavalla painokertoimella: <table border="1"> <tr><td>1 Hum. ja kasv ala</td><td>2,55</td></tr> <tr><td>2 Kulttuuriala</td><td>2,70</td></tr> <tr><td>3 Yht. Tiet. Liik.tal.ala</td><td>1,90</td></tr> <tr><td>4 Luonnontiet. ala</td><td>2,00</td></tr> <tr><td>5 Tekn. ja liik. ala</td><td>2,55</td></tr> <tr><td>6 Luonnonv. ala</td><td>3,25</td></tr> <tr><td>7 Sos., terv. Ja liik. ala</td><td>2,25</td></tr> <tr><td>8 Matk., rav., tal.ala</td><td>2,55</td></tr> </table> Painokertoimissa ei ole enää erityisen kalliiden alojen korotuksia. Näiden lisäksi määritellään oma painokerroin Valma 2 -koulutukselle, sekä koulunkäyntiavustajaa tarvitseville sekä muille vaikeasti vammaisille. <table border="1"> <tr><td>Valma 2 (erit. teht.)</td><td>2,10</td></tr> <tr><td>Korotus, koulunkäyntiavustajaa tarvitsevat vaikeasti vammaiset</td><td>4,85</td></tr> <tr><td>Korotus, muut vaikeasti vammaiset</td><td>1,40</td></tr> </table>	1 Hum. ja kasv ala	2,55	2 Kulttuuriala	2,70	3 Yht. Tiet. Liik.tal.ala	1,90	4 Luonnontiet. ala	2,00	5 Tekn. ja liik. ala	2,55	6 Luonnonv. ala	3,25	7 Sos., terv. Ja liik. ala	2,25	8 Matk., rav., tal.ala	2,55	Valma 2 (erit. teht.)	2,10	Korotus, koulunkäyntiavustajaa tarvitsevat vaikeasti vammaiset	4,85	Korotus, muut vaikeasti vammaiset	1,40
1 Hum. ja kasv ala	2,55																						
2 Kulttuuriala	2,70																						
3 Yht. Tiet. Liik.tal.ala	1,90																						
4 Luonnontiet. ala	2,00																						
5 Tekn. ja liik. ala	2,55																						
6 Luonnonv. ala	3,25																						
7 Sos., terv. Ja liik. ala	2,25																						
8 Matk., rav., tal.ala	2,55																						
Valma 2 (erit. teht.)	2,10																						
Korotus, koulunkäyntiavustajaa tarvitsevat vaikeasti vammaiset	4,85																						
Korotus, muut vaikeasti vammaiset	1,40																						
Erityishuomiot koelaskelmassa	Tietopohjana käytetty: opiskelijoiden määrä 20.9.2012 OPH:n perustietokyselystä. Valma 2: opiskelijoiksi on sisällytetty erityinen koulutustehtävä erityisopetuksessa -opiskelijat: maahanmuuttajien valmistava sekä valmentava ja kuntouttava koulutus.																						
Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määritellään lisäosion perushinta, jolloin määrärahan suuruus määräytyy rahoitusosion kaavan perusteella (opiskelijavuosiokhtainen rahoitus x opiskelijavuodet valtakunnallisesti)																						
Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään yhden vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2)																						
Tiedonkeruu	2017 alkaen: Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä opiskelijavuosien siirto rajapintojen kautta oppijan verkkopalvelu –kokonaisuuteen																						
Erityisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	OPH:n perustietokyselyn aineiston käyttö vuosien 2015 ja 2016 osalta (oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus 20.1. ja 20.9. painotettu keskiarvo)																						
Harkinnanvarainen korotus																							
Sisältö	Harkinnanvaraisesta korotuksesta päätetään vuosittain, kuten nykyisinkin.																						
Majoitus																							
Suoritteen kaava	Majoituksen opiskelijavuodet x lisäosion perushinta x majoituksen rahoitustasoa kuvaava painokerroin																						
Tarkempi kuvaus	Majoituksen alustavat painokertoimet ovat seuraavat: <table border="1"> <tr><td>Erit. koul. tehtävä: erityisoppilaiden majoitus</td><td>0,8</td></tr> <tr><td>Erit.koul.tehtävän muk. sisäoppilaitos</td><td>0,3</td></tr> <tr><td>Muu majoitus</td><td>0,2</td></tr> </table>	Erit. koul. tehtävä: erityisoppilaiden majoitus	0,8	Erit.koul.tehtävän muk. sisäoppilaitos	0,3	Muu majoitus	0,2																
Erit. koul. tehtävä: erityisoppilaiden majoitus	0,8																						
Erit.koul.tehtävän muk. sisäoppilaitos	0,3																						
Muu majoitus	0,2																						
Erityishuomiot koelaskelmassa	Tietopohjana käytetty: majoitettavien määrä 20.9.2012 OPH:n perustietokyselyssä																						
Määrärahan muodostuminen	Lainsäädännössä määritellään lisäosion perushinta, jolloin määrärahan suuruus määräytyy rahoitusosion kaavan perusteella (majoituksen opiskelijavuosiokhtainen rahoitus x majoituksen opiskelijavuodet valtakunnallisesti)																						

Käytettävä aineisto	Rahoitusosiossa käytetään yhden vuoden aineistoa (rahoitusvuosi -2)
Tiedonkeruu	2017 alkaen: Koulutuksen järjestäjien oppilashallintojärjestelmästä opiskelijavuosien siirto rajapintojen kautta oppijan verkkopalvelu –kokonaisuuteen
Erityisjärjestelyt tiedonkeruusta siirtymäaikana	OPH:n perustietokyselyn aineiston käyttö vuosien 2015 ja 2016 osalta (oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus 20.1. ja 20.9. painotettu keskiarvo)
Arvonlisävero	
Suoritteen kaava	arvonlisäveron %-osuus x koulutuksen järjestäjän arvonlisäveroton rahoitus
Tarkempi kuvaus	Kuten nykyisessäkin rahoitusjärjestelmässä, yksityisen ammatillisen koulutuksen järjestäjän valtionrahoituksen perusteena käytettävää yksikköhintaa korotetaan siten, että korotus vastaa yksityisten koulutuksen järjestäjien maksamien arvonlisäverojen osuutta keskimääräisistä arvonlisäverotomista yksityisille koulutuksen järjestäjille aiheutuneista kustannuksista.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n lausuma 18.6.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Asia: OKM:n työryhmän ehdotus ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi

Opetusministeriön työryhmän ehdotus ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmäksi on vaikeaselkoinen eikä paranna läpinäkyvyyttä. Toiminnan organisointi esitettyjen uusien kriteerien mukaan vie aikaa ja vaatii erityistä osaamista.

Työryhmälle esitetyt laskelmat koulutuksen toteutumista ovat hyvä perusta jatkotyölle, mutta ne eivät anna riittävästi tietoa tulevan toiminnan ennakkointiin. Laskelmien pohjalla olleet tiedot on kerätty nykyisen tiedonkeruun pohjalta eikä niissä ole huomioitu tulevien määrärahashaasteiden tai muiden uudistusten vaikutuksia. Monet samanaikaiset muutokset tuovat suuria haasteita ammatillisen koulutuksen järjestämiseen. Kokonaisuus ei esityksestä hahmotu ja vaikutukset ovat arvaamattomat.

Opetusalan Ammattijärjestö on eri yhteyksissä tuonut esille vaatimuksen opetuksen ja ohjauksen määrän sekä opetusryhmien koon säätämisestä. Koulutuksen laadun, toiminnan kehittämisen ja arvioinnin kannalta on keskeistä tietää, miten oppimiseen varatut määrärahat käytetään. Säädoskin turvattu resurssi toimisi käytännön organisoinnin raamina ja toteutustapojen valintojen mahdollistajana opiskelijoiden tarpeiden ja oppimisympäristön mukaan. Ilman riittävää resursointia opetukseen ja ohjaukseen ei koulutukselle asetettuja tavoitteita saavuteta.

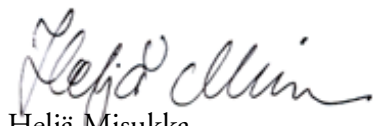
OAJ on esittänyt toisen asteen ammatilliseen koulutukseen opetuksen määrän säätämistä niin, että lähiopetusta olisi vähintään 22 h/osaamispiste, opiskelijaryhmän koko olisi maksimissaan 16 opiskelijaa ja yhtä opinto-ohjaajaa kohden olisi 200 ohjattavaa. Myös ammatillisen lisäkoulutuksen voimavarat on turvattava laadukkaan toiminnan tavoitteita vastaavaksi.

OAJ:n näkemys saa tukea eduskunnan sivistysvaliokunnan ammatillisen koulutuksen tutkintorakennetta koskevassa tuoreessa mietinnössä 17. kesäkuuta, missä myös esitetään opetusta ja ohjausta koskevan lainsäädännön täsmentämistä.

OAJ tukee myös Elinkeinoelämän keskusliiton ja AMKE ry:n esittämiä lausumia.

Nyt esillä olevan esityksen vaikutuksia on arvioitava, muutosten toimeenpanolle on annettava aikaa ja analysoitava koko ammatilliseen koulutukseen tulevien muutosten kokonaisuus.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Inkeri Toikka
erityisasiantuntija

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n täydentävä lausuma

Mirja Hannula/KT 19.6.2014

Täydentävä lausuma ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusryhmän muistioon

Rahoitusmallin viimeistely ja ammatilliseen valmentavan koulutuksen rahoitus

Ammatillisen koulutuksen rahoitusmalli on oikeansuuntainen, mutta koska säätelyjärjestelmän linjausten lisäksi monet yksityiskohdat ja rahoituksen määräytymisperusteiden viimeistely ovat kesken, työryhmällä ei ole ollut mahdollisuuksia arvioida kokonaisvaltaisesti uuden rahoitusmallin ohjausvaikutuksia rahoitusuudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan (ns. valma) koulutuksen asema ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä on ratkaisematta. Erillisrahoituksen sijaan tulisi harkita vaihtoehtona sen sisällyttämistä osaksi ammatillisen peruskoulutuksen rahoitustavalla, joka kannustaa koulutuksen järjestäjiä ohjaamaan opiskelijat tutkintoon johtavaan koulutukseen. Valmentava koulutus ei saa muodostua ammatillisen koulutuksen kustannuksella erillisrahoitetuksi välivuosisikoulutukseksi.

kohta 4. Ohjausrakenne, järjestämisluvat ja rahoitusohjaus

Ammatillisen koulutuksen merkitys on keskeinen yritysten osaavan työvoiman saatavuudelle ja yritysten kilpailukyvyllä. Kilpailuedun saavuttaminen globaaleilla, alati muuttuvilla markkinoilla edellyttää yrityksiltä korkeatasoista ja ajantasaista osaamista, mikä asettaa vaatimuksia ammatilliselle koulutukselle. Elinkeinoelämän muuttuviin osaamistarpeisiin vastaamiseksi ammatillisen koulutuksen tulee palvella elinikäisen oppimisen periaatteella sekä työuralle siirtyvien että työuran aikaisen osaamisen päivittämisen ja uudistamisen tarpeita. Elinkeinoelämän osaamistarpeisiin vastaaminen edellyttää ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen kehittämistä kokonaisuutena (tutkintojärjestelmä, koulutustarjonta, rahoitus ja säätely sekä järjestäjäverkko). Erityisesti aikuiskoulutusta on vahvistettava osana ammatillisen koulutuksen kokonaisuutta.

Yritysten ja yksilöiden osaamistarpeet muuttuvat ja erilaistuvat, joten ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulee pystyä vastamaan ketterästi ja osuvasti erilaisiin asiakastarpeisiin. Eri toimialojen osaamistarpeisiin vastaaminen edellyttää koulutuksen järjestäjiltä profiloitumista, huippuosaamista ja asiakaslähtöistä, ketterää toimintamallia perinteisen nuoret/aikuiset koulutuksen organisointitavan sijaan. Nuorten ja aikuisten koulutuksesta on päästävä eri järjestämismuotojen yhteistyöhön, jossa lähtökohtana tulee olla yritysten ja yksilöiden tarpeisiin vastaaminen. Yksilöllisiin koulutustarpeisiin vastaamiseksi tarvitaan joustavia tapoja uuden osaamisen hankkimiseen ja ammattitaidon päivittämiseen, mikä edellyttää koulutuksen toimintatapojen uudistamista ja eri järjestämismuotojen yhteistyön tiivistämistä. Kaikilla ammatillisen koulutuksen järjestäjillä tulee olla toimivat

työelämäyhteydet ja myös monialaisten koulutuksen järjestäjien on tärkeää profiloitua ja erikoistua eri toimialojen ja osaamisalojen koulutustarpeisiin vastaamiseksi. Yhteistyötä ammatillisen ja ammattikorkeakoulutuksen kesken on myös tarpeen tiivistää.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta uudistunut työryhmä ei päässyt yksimielisyyteen, miten ammatillisen koulutuksen ohjaus ja säätely tulisi toteuttaa, vaikka työryhmä oli yksimielinen rahoituksen lähtökohdista (ehdotus uudeksi ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmäksi, rahoituksen lähtökohdat 1–5) ja rahoitusmallin rakenteesta. Rakennepoliittisen ohjelman tehostamistavoitteet ja tavoite kannustaa ja ohjata koulutuksen järjestäjiä toiminnan vaikuttavuuden, laadun ja tehokkuuden parantamiseen edellyttää ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sääätelyjärjestelmän uudistamista yhtenä kokonaisuutena. Tällöin voidaan vahvistaa koko ammatillista koulutusta ja erityisesti aikuiskoulusta sen osana.

Koulutuksen järjestäjillä tulee olla yksi yhtenäinen ammatillisen koulutuksen järjestämislupa, jonka puitteissa säädellään sekä ammatillista peruskoulutusta (ml. oppisopimuskoulutus) että ammatillista lisäkoulutusta (ml. oppisopimuskoulutus). Yhteen järjestämislupaan siirtyminen selkeyttäisi ja järkevöittäisi koulutuksen järjestäjien toiminnan ohjausta, koska ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen eri järjestämismuotoja ja tutkinnon suorittamismuotoja (amatillinen peruskoulutus ja lisäkoulutus, oppisopimus, näyttötutkinnot) voitaisiin tarkastella ja ohjata sekä kokonaisuutena että omina osakokonaisuuksinaan. Yhden järjestämislupan puitteissa voidaan toteuttaa nykyisen kaltainen säätely erikseen ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen lisäkoulutuksen osalta. Yhtenäinen järjestämislupasäätely yhdessä yhtenäisen rahoitusjärjestelmäkokonaisuuden kanssa tukee paremmin koulutuksen järjestäjä rakenteen uudistamiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista kuin erilliset järjestämisluvat ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa.

Ammatillisen koulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen tulevaisuuden kannalta oleellista on, että käytettävissä on riittävät resurssit ja resursseja voidaan käyttää mahdollisimman tehokkaasti yksilöiden yksilöllisiin koulutustarpeisiin vastaamiseksi. Tästä syystä resurssit on perusteltua koota. Ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksen kokoaminen valtion talousarviossa yhdelle momentille nykyisen kolmen momentin sijaan mahdollistaa, että eduskunta voi myös jatkossa erikseen päättää momentin päätösosassa eri järjestämismuotojen osuuksista ja turvata eri järjestämismuotojen resurssit. Uudistus mahdollistaa kuitenkin rakennepoliittisen ohjelman ja rahoitusjärjestelmän uudistusten tavoitteiden mukaisesti nykyistä joustavamman tavan toimia.

Rahoituksen kohdentamisen periaatteena olisi, että koska koko ammatillisen rahoitus on yhdellä momentilla valtion talousarviossa, rahoitus kohdennettaisiin koulutuksen järjestäjille yhdellä päätöksellä. Päätöksessä olisi erikseen osuudet perus- ja lisäkoulutukseen sekä oppisopimuskoulutukseen. Päätöstä valmisteltaessa ministeriö voisi käyttää harkintavaltaa koulutuksen järjestäjien kokonaisresurssien muutosten hallitsemiseksi ja yhä rajallisempien resurssien mahdollisimman tarkoituksenmukaisen kohdentamisen varmistamiseksi. Koulutuksen järjestäjä kohdentaa saamansa kokonaisrahoituksen puitteissa koulutustarjontaa eri muodoissa työelämän tarpeen mukaisesti ja järjestäjällä olisi saadun rahoituksen puitteissa jouston vara (esim. $\pm 15\%$) kohdentaa rahoitusta järjestämismuotojen kesken eri tavoin kuin ministeriön päätöksessä on pidetty lähtökohtana ilman, että se vaikuttaisi koulutuksen järjestäjien rahoitukseen alentavasti.

Edellä mainitut suhteellisen pienet askeleet ovat välttämättömiä 1) valtakunnallisen kokonaissäätelyn tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi ja 2) kannustimen saamiseksi koulutuksen järjestäjälle valita kussakin tapauksessa yksilön ja työelämän kannalta tarkoituksenmukaisin järjestämismuoto (esim. tutkinnon osaan tähtäävä oppi-

sopimus) ilman, että järjestämisuotoon sidottu rahoitustaso ohjaa valintaa kohtuuttomasti.

Tässä lausumassa esitetyssä mallissa lisättäisiin ja kannustettaisiin koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan resursseja joustavasti ja tehokkaasti kysyntälähtöisesti työelämän alakohtaisten koulutustarpeiden mukaisesti. Työelämän osaamistarpeisiin vastaaminen edellyttää koulutustarjonnan kysyntälähtöisyyden lisäämistä mm. tutkinnon osien tuottamaa osaamista hyödyntämällä. Tarve on uudennlaisiin osaamisyhdistelmiin moniosaamisen lisäämiseksi, esim. at tai eat:n osa osaksi perustutkintoa.

Tässä lausumassa esitetty malli tukee rakennepoliittisen ohjelman tavoitteita koulutuksen järjestäjäverkon ja rakenteiden uudistamisesta ja palvelee ammatillisen koulutuksen kehittämistä työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Yksi järjestämislupa mahdollistaa jatkossakin koulutuksen järjestäjien erikoistumisen esimerkiksi aikuiskoulutukseen tai ammatilliseen erityisopetukseen tai muuten koulutustehtävänsä ja profiilinsa mukaisesti.

Suomen Kuntaliiton lausuma

Kuntaliitto/Kommunförbundet
Päivi Väisänen-Haapanen

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittämistyöryhmä

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittäminen

Suomen Kuntaliitto lausuu työryhmän luonnoksiin rahoitusjärjestelmästä ja kuvaukseen laskelmista ja tiedonkeruusta seuraavaa:

- Rahoitusjärjestelmäluonnos sisältää useita avoimeksi jääviä, mm. lainsäädännöllä määriteltäviä, kohtia työryhmän työskentelyn päätyttyä 16.6.2014. Kuntaliitto edellyttää jatkovalmistelua yhteistyössä Kuntaliiton kanssa, sillä kunnat rahoittavat jatkossa noin 70 % ammatillisesta peruskoulutuksesta.
- Kuntaliitto katsoo, että rahoituksen sivulla 8 lähtökohdaksi asetettu kohta 4. tunnistaa koulutuksen järjestämismuotoihin ja tutkinnon suorittamismuotoihin liittyvät erityispiirteet, ei toteudu. Esitetty rahoitusjärjestelmä ei tunnista ammatillisen perustutkinnon osalta näyttötutkinnoilla suoritettavaa ammatillista peruskoulutusta ja siihen valmentavaa koulutusta.
- Tarkennusta edellyttää perusrahoituksen rajaukseen ja opintojen keskeyttämiseen liittyvien hyväksyttävien kriteerien määrittely (s. 16 ja 19).
- Peruskoulutuksen perusrahoituksen tutkinnon osien rahoitus on rajattu ajallisesti vastaamaan 180 osaamispisteen suorittamista. Suoritusrahoitus määräytyy suoritusajankohdan mukaisesti. Myös tutkinnon osien rahoitus tulee rajoittaa tutkinnon vähimmäislaajuuteen vastaaviin opintoihin rahoituslainsäädännössä, jotta voidaan turvata koulutuspaikkojen ja rahoituksen riittävyys jatkossakin vailla toisen asteen tutkintoa oleville nuorille.
- Rahoitusjärjestelmässä perusrahoituksen osuuden tulee olla riittävä. Kuntaliitto pitää riittävänä vähintään 60 prosentin osuutta kokonaisrahoituksesta rahoituksen ennakoitavuuden turvaamisessa.
- Perusrahoituksen lisäosioon sisältyy harkinnanvarainen korotus. Tätä koskevat rahoituksen myöntämisen kriteerit tulisi määritellä ja olla riittävän läpinäkyviä ja ennakoitavia myös koulutuksen järjestäjille. Koska lisäosion rahoitus vähennetään oppilaitosmuotoisen peruskoulutuksen koulutuksen järjestäjille myönnettävästä kokonaisrahoituksesta, harkinnanvaraisen korotuksen osuus rahoituksesta tulee olla vähäinen.
- 13.6. käsitellyissä laskelmissa toisen asteen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opiskelijavuosi-kohtainen rahoitus on suurempi kuin opiskelijoilla, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa. Ehdotus ei tue koko ikäluokan kouluttamistavoitteen toteuttamista. Rahoitusjärjestelmä pyrkii rahoituksen yhteneväisyyteen ja joustavuuteen, jolloin euromäärän

tulisi olla vuositasolla yhteneväinen riippumatta opiskelijan aiemmista tutkinnoista. Olemme saaneet useilta koulutuksen järjestäjiltä tähän liittyviä muutostarpeita, sillä kustannuksia aiheutuu enemmän ilman toisen asteen tutkintoa olevista opiskelijoista.

- 3.5. Vaikuttavuusrahoitus: Vaikuttavuusrahoituksen osuuden tulisi säilyä tuloksellisuusrahoituksen nykytasolla. Kuntaliitto pitää erityisen ongelmallisena opiskelija- ja työelämäpalautetta rahoituksen jakamisen perustana vaikka palautteen saanti on tärkeää koulutuksen järjestäjälle toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Henkilöstön kehittäminen on tärkeä mahdollistaa ja taata koulutuksen järjestäjille riittävällä rahoituspohjalla.
- 3.7. Kokonaisrahoituksen määräytyminen ja rahoituksen toimeenpano: Rahoituksen tulisi jatkossakin perustua kustannuspohjiin eikä muuttaa talousarvioperusteiseksi.
- 3.8. Rahoituksen perusteena käytettävä tietopohja ja tiedonkeruu: Tiedonkeruun automatisointi on tärkeää. Rahoitusjärjestelmän uudistamisessa tulisi arvioida myös tiedonkeruun lisääntymisestä ja järjestelmämuutoksista aiheutuvat kustannusvaikutukset ja korvata ne koulutuksen järjestäjille. Siirtymäaika tukee muutosten tasapainottamista. Toteuttamistapa tulee kuitenkin tarkentaa.
- Erityisopetusopiskelijoiden lisärahoitus perusrahoituksessa ei huomioi alakohtaisuutta vaan perustuisi erityisopiskelijoiden suorittaminen tutkintojen määrään ja erityisopetuksen rahoituksen painokertoimeen. Tältä osin tulee tehdä laskelmat ja arvioida vaikutukset kustannustasoltaan erilaisten koulutusalojen välillä.
- Arvonlisäveron osalta on todettu, että kokonaisrahoituksesta vähennetään yksityisille maksettava arvonlisävero. Valtion talousarvioon tulisi varata erillinen määräraha yksityisille maksettavaksi arvonlisäveroksi. Myös arvonlisäveroa koskeville muutoksille tulisi määritellä aikataulu.
- Rahoituksessa on tärkeää säilyttää erillisenä valtiorahoitteinen sekä kunta-valtiosuhteessa rahoitettava koulutus. Rahoitusjärjestelmä sekä toimintalainsäädäntö mahdollistaa joustavuuden opintojen järjestämismuotojen ja oppilaitosten välillä.

Kuntaliitto jättää lisäksi eriävän mielipiteen seuraavista rahoitusjärjestelmän kehittämiseen liittyvistä asioista: Rahoitusjärjestelmän uudistamisen vaikutusten arviointi jää epäluotettavaksi puutteellisen tietopohjan vuoksi. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoitusjärjestelmät sekä niiden sääntely eriytetään toisistaan, ammatillisessa koulutuksessa ei toteuteta tulosneuvottelua ja ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus perustuu kustannuspohjiin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Päivi Väisänen-Haapanen

Työryhmän jäsen

Suomen Kuntaliiton eriävä mielipide

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittämistyöryhmä

Eriävä mielipide

Suomen Kuntaliitto ei voi hyväksyä työryhmän ehdotusta ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän rakenteeksi ja jättää eriävän mielipiteen.

Kuntaliitto pitää valmisteltua esitystä keskeneräisenä, ja pitää välttämättömänä, että **työryhmän työaika ja rahoitusjärjestelmän valmistelua jatketaan**. Kuntaliiton mielestä tehdyt koelaskelmat perustuvat puutteellisiin tietoihin. Rahoitusjärjestelmä uudistuksen vaikutukset tulee arvioida huolella osana valmistelua.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen aikuis-koulutuksen rahoitusjärjestelmät sekä niiden sääntely eriytetään toisistaan, ammatillisessa koulutuksessa ei toteuteta tulosneuvottelua ja ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus perustuu kustannuspohjiin.

Rahoitusjärjestelmän tulee turvata koulutuksen järjestäminen koko ikäluokalle

Rahoitusjärjestelmää ehdotetaan uudistettavaksi siten, että perusrahoitusta vähennetään ja suoritukseen perustuvaa rahoitusta sekä vaikuttavuusrahoituksen osuutta kasvatetaan nykyisestään.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä tulee varmistaa riittävä perusrahoitus koko ikäluokan kouluttamiseksi ja erilaisten opiskelijoiden tarpeiden huomioimiseksi. Tuloksellisuusrahoitus, joka uudessa järjestelmässä on vaikuttavuusrahoitus, soveltuu huonosti nuorten koulutukseen, koska koulutuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia kaikkien niille säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamisesta ja siten, että kaikki, myös heikommat, opiskelijat saavat tutkintonsa suoritetuksi. Tuloksellisuusrahoitus lisää valtion ohjausvaltaa suuntaamaan voimavaroja tuloksellisuusmittareiden mukaisiin toimiin, ei kaikkien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Kuntaliitto edellyttää, että tuloksellisuusrahoitus säilytetään nykyisellä tasolla.

Luonnoksessa rahoitusjärjestelmän on todettu olevan yhtenäinen kokonaisuus, jonka puitteissa voidaan ottaa huomioon ammatillisen koulutuksen eri järjestämis- ja suorittamismuotojen erityispiirteet. Koulutusmuodot rahoitusmallissa ovat oppilaitosmuotoinen peruskoulutus ja oppisopimuskoulutus peruskoulutuksessa sekä lisäkoulutus oppilaitosmuotoisena ja oppisopimuskoulutus lisäkoulutuksessa.

Pääasiassa nuorille tarkoitettuun ammatilliseen peruskoulutukseen sekä ammatilliseen aikuiskoulutukseen (ml. ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen) tulee toteuttaa oma sääntely- ja rahoitusjärjestelmänsä. Tämä tehostaa koulutusjärjestelmää siten, että nuoret ja aikuiset ohjautuvat tarkoituksenmukaisiin koulutusväyliin. Tällöin aikaansaadaan myös taloudellisia säästöjä. Kustannustehokkuuden lisäämiseksi saman koulutusorganisaation tulee jatkossakin toteuttaa joustavasti sekä ammatillista peruskoulutusta että ammatillista aikuiskoulutusta.

Tulosneuvottelumenettelyä ei tule toteuttaa

Luonnoksessa todetaan, että järjestämislupiin perustuvaa ohjausta täydennettäisiin tulosneuvottelumenettelyllä.

Tiukka valtionohjaus, josta tulosneuvottelut ja -sopimukset ovat yksi osa, ei sovellu ammatillisen peruskoulutuksen ohjaamisen välineeksi. Lainsäädäntö ja tutkinnon perusteet ohjaavat toimintaa valtakunnallisen yhdenmukaisuuden kannalta riittävästi. Lisäksi viimesijainen vastuu koulutuksen onnistumisesta on koulutuksen järjestäjillä. Jotta vastuu pystytään kantamaan, edellytyksenä on, että koulutuksen järjestäjällä on riittävä toimivalta tehdä toimintaansa koskevia päätöksiä.

Rahoituksen tulee perustua kustannuspohjiin, ei valtion vuosittain hyväksymään talousarvioon

Hallitus on valtiontalouden kehyspäätöksessä vuosille 2015 - 2018 päättänyt, että rahoituksen määräytymisestä todellisen kustannuspohjan perusteella luovutaan ja toisen asteen koulutukseen kohdennettava valtion rahoituksen kokonaismäärä muutetaan talousarvioon perustuvaksi.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus pohjautuu jatkossakin laissa säädettyyn kustannuspohjaan. Tämä mahdollistaa kustannusten ja rahoituksen välisen suhteen arvioimisen ja läpinäkyvyyden. Kustannustiedonkeruun jatkaminen on toteuttamismallista riippumatta jatkossakin välttämätöntä.

Puhdas talousarvioperusteinen ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus on ongelmallinen. Rahoituksen tulee olla jatkossakin koulutuksen järjestäjän kannalta pitkäjänteistä ja ennakoitavissa, jotta tarjontaa kyetään ylläpitämään kattavasti ja koulutustarpeiden mukaisesti. Järjestäjien toiminta-ajatus ja lähtökohdat ovat erilaiset riippuen siitä, onko kyse alueellista koulutusvastuuta toteuttavasta järjestäjästä vai kapeaa koulutustehtävää toteuttava järjestäjä.

Rahoitusmallissa todetaan, että kustannustason nousu otettaisiin huomioon indeksillä kuten korkeakoulujen rahoituksessa.

Korkeakouluindeksi muodostuu yleisestä ansiotasoindeksistä, kuluttajahintaindeksistä sekä tukkuhintaindeksistä. Mikäli talousarviosidonnainen malli toteutetaan, kustannustason nousun tulee perustua indeksiin. Indeksien määrittely peruspalveluiden valtionosuusindeksin mukaisena on perusteltua ammatillisessa koulutuksessa. Peruspalveluiden hintaindeksi sisältää kunnan palkansaajien ansiotason muutoksen, kuluttaja-, tukku- ja rakennuskustannusindeksien muutosten sekä kuntien palkkasidonnaisten maksujen muutoksen.

SUOMEN KUNTALIITTO

Päivi Väisänen-Haapanen

Työryhmän jäsen

Ammatillisen koulutuksen kehittämisyhdistys AMKE ry:n lausuma

AMKE ry:n hallituksen lausumat ja varaukset yhteenvetona

- 1 Oppivelvollisuuden nostaminen toiselle asteelle vie keskeisesti pohjan uuteen rahoitusmalliin asetettujen tavoitteiden saavuttamiselta.
- 2 AMKE pitää parempana kustannuspohjiin perustuvaa rahoituksen määräytymisperustetta mm. koulutusalojen ja eri porrastustekijöiden kustannuserojen todentamiseksi.
- 3 Uuden rahoitusmallin tuomat muutokset yksittäisen järjestäjän saamaan rahoitukseen tulee rajata uuden järjestelmän käyttöönoton ensimmäisinä vuosina.
- 4 Harkinnanvarainen rahoituselementti tulee minimoida. Strategiarahoitus tuotekehitykseen mm. uusien toiminnallisten avausten tueksi on harkinnanvaraista rahoitusta parempi vaihtoehto.
- 5 Arviomme mukaan tutkinnon osien käyttö rahoituksen perusteena on määrällisesti haasteellista ja esitämme osaamispisteiden käyttöä koko ammatilliseen koulutukseen vaihtoehtona tutkinnon osien käytölle.
- 6 Kuntien rahoitusosuuden osalta puhtaasta asukaskohtaisuudesta on perusteltua siirtyä painotetummin ikäluokkapohjaisuuteen.
- 7 Arvonlisäverosäädösten ja -käytäntöjen tulee kohdella neutraalisti järjestäjien eri organisaatiomuotoja ja mahdollista siirtymistä organisaatiomuodosta toiseen.
- 8 Rahoitusjärjestelmän tulee olla läpinäkyvä siten, että kullakin koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus tarkistaa oman rahoituksensa perusteet.

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry:n täydentävä lausuma

Täydentävä lausunto

19.6.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Asia: Ehdotus ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry toteaa opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksesta perus- ja lisäkoulutuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi seuraavaa.

Vaikuttavuusrahoituksen osuudesta

SAKKI korostaa vaikuttavuusrahoituksen osuuden säilyttämistä ehdotetussa 6–10 prosentissa. **Erityisesti korostamme opiskelijapalautteen osuuden vaikutuksen korostamista ehdotetusta osuudesta.** On osoitettu, että tehokas koulutuksen vahvuuksia sekä kehittämisen kohteita esille tuova opiskelijapalauttejärjestelmä edesauttaa reaaliaikaista mahdollisuutta kehittää ammatillisen koulutuksen laatua. Samalla standardisoitu opiskelijapalautte tarjoaa suoraa tietoa oppilaitoksissa tapahtuvan lähiopetuksen tasosta.

Opiskelijapalautteen keräämisellä on sen ottamisella merkittäväksi osaksi vaikuttavuusrahoituksen osuutta on myös koulutuksen tehokkuutta parantava vaikutus. Kuuntelemalla opiskelijoiden mielipiteitä koulutuksen laadusta, opiskelijat nostetaan tasa-arvoisiksi toimijoiksi oppilaitosten yhteisöissä ja päätöksenteossa. Osallisuus puolestaan lisää motivaatiota opiskeluun ja vähentää näin keskeyttämisen riskiä. Ammatillisen koulutuksen laatua varmistamalla ylläpidetään myös koulutusmuodon suosiota.

Ammatillisten oppilaitosten opiskelijat ovat oppilaitostensa opetuksen kokemusasiantuntijoita. Työssäoppimisjaksojen kautta heillä on ensikäden tietoa siitä, kuinka oppilaitoksissa opitut tiedot ja taidot vastaavat modernin työelämän vaatimuksia. Opiskelijapalautetta keräämällä saadaankin myös tietoa siitä, kuinka koulutusta tulisi kehittää vastaamaan yhä paremmin alati muuttuvien työmarkkinoiden tarpeisiin.

SAKKI yhtyy OAJ:n esitykseen henkilöstön kehittämismittariston ja opettajien kelpoisuusmittariston ottamista osaksi rahoitusjärjestelmän vaikuttavuusrahoituksen osuutta. Opetushenkilökunnan osaamiseen panostaminen kehittää ammatillisen koulutuksen laatua pitkällä tähtäimellä. Mikäli opetushenkilökunnan kehittäminen ja kouluttaminen poistuu rahoituksen perusteista, on todennäköistä, että tiukassa taloustilanteessa oppilaitokset säästävät ensimmäisenä henkilöstönsä lisäkoulutuksesta. Ammatillisissa oppilaitoksissa hankitulla osaamisella on suora yhteys suomalaisen työelämän ytimeen. Mahdolliset säästötoimenpiteet henkilöstön kehityksessä voivat kuitenkin johtaa lopulta opetuksen laadun heikkenemiseen. Tämän seurauksena myös ammatillisen koulutuksen kyky uudistua ja vastata muuttuvan työelämän tarpeisiin laskee.

SAKKI haluaa huomauttaa, että henkilöstön kehittämismittaristoa ja opettajien kelpoisuusmittaristoa tulee kehittää niin, että se ei automaattisesti palkitse rahallisesti eniten

koulutukseen rahaa käyttäneitä oppilaitoksia, vana rahoituksessa tulee huomioida henkilöstön kehittämisen kustannukset suhteellisenä osuutena oppilaitoksen käytettävissä olevista resursseista.

Oppilaitosmuotoisen koulutuksen saatavuus on turvattava myös toisen ammatillisen tutkinnon hankkijoille

Toisen ammatillisen tutkinnon suorittaminen on yleistä ja vastaa usein suurelta osin myös suomalaisen työelämän tarpeisiin. Nykypäivän työmarkkinat vaativatkin usein laajempaa osaamista, kuin vain yhden ja tietyn alan koulutuksen takaamat tiedot ja taidot. **SAKKI korostaa, että myös toista ammatillista tutkintoa tekevien opiskelijoiden tulee saada jatkossakin suorittaa toinen tutkintonsa oppilaitosmuotoisena.**

Näyttötutkinto on vaativa koulutuksen muoto, eikä se sovi kaikille. SAKKI korostaakin riittävästi resurssoidun yksilöllisen opinnonohjauksen tärkeyttä ja opiskelijoiden tilanteen monisyyistä tarkastelua koulutusmuotoa valittaessa. Suoraan näyttötutkinnon suorittamiseen ohjaaminen ei tuota haluttua tulosta, eli nopeampia tutkintoja, mikäli opiskelijalla ei ole tarvittavia opiskelutaitoja tai resursseja hyvin itsenäistä otetta vaativaan koulutusmuotoon. Useilla opiskelijoilla juuri oppilaitosmuotoinen opiskelu tukee opiskelijaa opinnoissaan monipuolisemmin ja edesauttaa tutkinnon suorittamista loppuun määräajassa. Samalla SAKKI huomauttaa, että oppilaitosmuotoinen opiskelu takaa usein pelkkää näyttötutkintoa laajemmän ja paremmin työelämän jatkuviin muutoksiin sopeutuvaa ammatitaitoa.

Esimerkiksi keskieurooppalaisen oppisopimuskoulutusta painottavan koulutuksen sijaan suomalaisen ammatillisen koulutuksen vahvuus piilee juuri laaja-alaisen ammattipätevyyden pätevyyden takaamisessa kaikille opiskelijoille. Tämän osaamisen takaaminen on kuitenkin vahvasti sidottu osaavan opettajan johdolla tapahtuvan lähiopetuksen määrään. Jotta suomalainen ammatillinen koulutus voisi jatkossakin tuottaa huippuammatilaisia työmarkkinoiden tarpeisiin, **SAKKI ehdottaa lähiopetuksen määrän tarkkailun lisäämistä osaksi oppilaitosten rahoitusperusteita.** Osaavan opettajan johdolla tapahtuva lähiopetus varmistaa tarvittavien tietojen ja taitojen oppimisen ja samalla taataan, että ammatillisista oppilaitoksista tuotetaan parempia ammattilaisia. Hyvin koulutetut ammatillaiset tekevät pidempiä työuria, joten laajaalaiseen koulutukseen panostaminen on myös kansantaloudellisesti kannattavaa.

Samalla on huomautettava, että vaikka opintojen keskeyttäminen on ongelmana erityisesti joillain ammatillisen koulutuksen aloilla, ovat keskeyttämisluvut verrattain pieniä useisiin muihin Euroopan maihin verrattaessa. Yhtenä syynä suomalaisen ammatillisen koulutuksen menestykseen on juuri Keski-Euroopan koulutusjärjestelmää oppilaitosmuotoisempi koulutusmalli. Taatun lähiopetuksen aikana opetushenkilökunta pystyykin puuttamaan paremmin myös syrjäytymisuhan alla olevien nuorten koulutuksen tukemiseen ja koulutuspolkujen onnistumiseen.

Aleksej Fedotov
Puheenjohtaja

Musa Jallow
1. Varapuheenjohtaja

Lisätietoja:

Koulutuspoliittinen asiantuntija Antti Seitamaa, 044 746 0251, antti.seitamaa@sakkinet.fi
Sosiaalipoliittinen asiantuntija Laura Kyntölä, 050 412 8949, laura.kyntola@sakkinet.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä -sarjassa vuonna 2014 ilmestyneet

- 1 Suomen elokuvasäätiön tukitoiminta:
hallintotapa, tavoitteet, tuloksellisuus
- 2 Hyvän virkakielen toimintaohjelma
- 3 Klart myndighetsspråk – ett handlingsprogram
- 4 Selvitys eduskunnan sivistysvaliokunnalle esi- ja
perusopetuksen opetusryhmien nykytilasta
- 5 Kielitaidon määrittäminen sekä kielitaidon
ja EU/ETA-alueen ulkopuolella hankitun
koulutuksen täydentäminen terveystalalla
- 6 Ehdotus lastenkulttuuripoliittiseksi ohjelmaksi
- 7 Vahvemmat kannusteet koulutuksen
ja tutkimuksen laadun vahvistamiselle.
Ehdotus yliopistojen rahoitusmallin
tarkistamiseksi vuodesta 2015 alkaen
- 8 Selvitys urheilun eettisten kysymysten
hallinnoinnista Suomessa
- 11 Kohti varhaiskasvatustaloutta. Varhaiskasvatusta
koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän
esitykset
- 12 Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja
kehittämisen suuntalinjat. Tausta-aineisto
varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä
valmistelevan työryhmän tueksi
- 13 Vaikuta varhaiskasvatukseen. Lasten
ja vanhempien kuuleminen osana
varhaiskasvatuksen lainsäädäntöprosessia
- 14 Esitys uudesta liikuntalaista
- 15 Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus;
Loppuraportti
- 16 Korkeakoulujen lukukausimaksukokeilun
seuranta ja arviointi
- 17 Suomi tiedekasvatuksessa maailman
kärkeen 2020. Ehdotus lasten ja nuorten
tiedekasvatuksen kehittämiseksi
- 18 Demokratia ja ihmisoikeudet. Tavoitteet ja
sisällöt opettajankoulutuksessa
- 19 Suomen Etelämantereen tutkimusstrategia 2014
- 20 Finland's Antarctic Research Strategy

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-263-302-6 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)